

Sachin Sir's English Speaking

Its 100% guaranteed course

सबसे आसान तरीकेसे
अंग्रेजी बोलना
सिखानेके लियेही
हम जाने जाते है।

9028851719

BAHUJAN SAURABHA

बहुजन सौरभ

उपलब्ध आहे!

मिस्त्री, टाईल्स
फिटर, पेंटर,
कारपेंटर,
प्लंबर इत्यादीसाठी खालील नंबर
वर संपर्क करावा.

संपर्क
मो. 8482839451

शुक्रवार, ३१ ऑक्टोबर २०२५

Friday, 31 October 2025

वर्ष : ५ | अंक : २२१

Year : 5 | Issue : 221

दैनिक किंमत : ₹ ५/-

Daily Rate: Rs. 5/-

ओलीस, बचाव, गोळीबार आणि मृत्यू

मुंबईतील स्टुडिओमध्ये मुलांना ओलीस ठेवणाऱ्या व्यक्तीचा पोलिसांच्या गोळीबारात मृत्यू

मुंबई : मुंबईतील पवई येथील आर्य स्टुडिओमध्ये 17 मुलांना ओलीस ठेवणाऱ्या आरोपी रोहित आर्यचा पोलिसांनी गोळीबारात मृत्यू झाला. गुरुवारी याआधी रोहितने ऑडिशनसाठी आलेल्या मुलांना ओलीस ठेवले होते. पोलिसांनी त्याच्याशी वाटाघाटी करण्याचा प्रयत्न केला, पण त्यात काही यश आले नाही. त्यानंतर पोलिसांनी बाथरूममधून आत प्रवेश केला आणि सर्व मुलांना सुरक्षितपणे वाचवले. सुरुवातीला मुंबई पोलिसांनी आरोपीला ताब्यात घेतल्याचे आणि त्याची चौकशी सुरू असल्याचे वृत्त दिले होते. तथापि, लवकरच बातमी आली की आरोपी रोहित आर्यचा गोळीबारात मृत्यू झाला.

पोलिसांनी संशयितावर गोळीबार केला. त्यानंतर त्याला रुग्णालयात दाखल करण्यात आले आणि उपचारादरम्यान त्याचा मृत्यू झाला. तथापि, पोलिसांनी तात्काळ कोणतेही अधिकृत विधान जारी केलेले नाही.

असे वृत्त आहे की आरोपी रोहित आर्य स्टुडिओमध्ये काम करत होता. त्याने असे वृत्त आहे की आरोपी रोहित आर्य स्टुडिओमध्ये काम करत होता. त्याने एक व्हिडिओ देखील जारी केला ज्यामध्ये त्याने धमकी दिली, 'मी रोहित आर्य आहे. आत्महत्येच्या ऐवजी, मी एक योजना आखली आणि काही मुलांना येथे ओलीस ठेवले. माझ्या फारश्या मागण्या नाहीत. माझ्या काही नैतिक मागण्या आहेत. मला काही लोकांना विचारायचे प्रश्न आहेत. मला उत्तरे हवी आहेत. मी दहशतवादी नाही, किंवा मी पैसे मागत नाही. मला मोकळेपणाने संवाद साधायचा आहे, म्हणूनच मी मुलांना ओलीस ठेवले. जर मी वाचलो तर मी हे करेन, पण ते नक्कीच होईल. तुमच्याकडून एक छेडपेते पाऊल मला चिथावेल आणि मी संपूर्ण जागा पेटवून देईन आणि मरेन. यामुळे मुलांना अनावश्यक नुकसान होईल आणि ते नक्कीच घाबरतील. यासाठी मला जबाबदार धरले जाऊ नये. मला फक्त बोलायचे आहे. मी एकटा नाही, माझ्यासोबत असे अनेक लोक आहेत जे समस्यांना तोंड देत आहेत.

गुरुवारी दुपारी 1:45 वाजता मुंबई पोलिसांना पालकांचा

फोन आला. पोलिसांनी प्रथम आरोपीशी वाटाघाटी करण्याचा प्रयत्न केला. जेव्हा गोष्टी जुळू न आल्या नाहीत तेव्हा पोलिसांनी बाथरूममधून आत प्रवेश केला. ओलीसामध्ये 17 मुले असल्याचे सांगितले जात आहे. याशिवाय, एका वृद्ध व्यक्तीसह आणखी दोन लोक होते. ते सर्व आता सुरक्षित आहेत. रोहित वारंवार मुलांना जीवे मारण्याची धमकी देत होता. त्याच्याकडे काही रसायने होती, ज्यामुळे तो आग लावण्याबद्दल बोलत होता. पोलिसांनी घटनास्थळावरून एअर गन आणि काही रसायने जप्त केली आहेत. सध्या फॉरेंसिक टीम पुरावे तपासण्यात व्यस्त आहे.

रोहित आर्य हा पुण्याचा रहिवासी आहे.

त्याला एका शाळाच्या कामासाठी सरकारी निविदा मिळाल्याचे वृत्त आहे. रोहितचा दावा आहे की त्याला त्याने पूर्ण केलेल्या कामाचे पैसे मिळाले नाहीत. त्याने त्याच्या धकबाकीसाठी अनेक वेळा निषेध केला होता. त्याने दावा केला होता की त्याचे दोन कोटी रुपये देणे बाकी आहे. म्हणूनच त्याने मुलांना ओलीस ठेवले होते असे म्हटले जात आहे.

बोधगया महाबोधी महाविहार प्रकरणात पहिल्याच सुनावणीला मोठा विजय

नवी दिल्ली : सर्वोच्च न्यायालयात आज झालेल्या महाबोधी महाविहार, बोधगया प्रकरणाच्या पहिल्या सुनावणीमध्ये मोठा विजय मिळाला आहे. अॅड. शैलेश नारनवरे आणि अॅड. श्रेय डंभारे यांनी सादर केलेल्या

धम्मशिखर, डॉ. चंद्रबोधी पाटील, भंते प्रज्ञाशिल, आणि गजेंद्र महानंद यांनी याचिका दाखल केली. या याचिकेमध्ये महाबोधी महाविहार मंदिर अधिनियम, 1949 रद्द करण्याची आणि मंदिराचा प्रबंधन पूर्णपणे

75 पानी सुधारित अर्जाला न्यायालयाने मंजुरी दिली आहे. या महत्त्वाच्या निर्णयामुळे प्रकरणातील पुढील न्यायप्रक्रियेला गती मिळणार आहे. या विजयाबद्दल सर्व अॅडव्होकेट, आंदोलनकारी, पुज्य भिक्खू संघ तसेच सर्व दानशूर दात्यांचे अभिनंदन करण्यात येत आहे. उपस्थित सर्वांनी या निकालाचे स्वागत करत पुढील टप्प्याबद्दल आशावाद

बौद्ध समाजाला देण्याची मागणी करण्यात आली आहे. या प्रकरणाची सुनावणी अनेक वर्षे लांबली होती. यावेळी 75 पानांची दुरुस्ती अर्ज न्यायालयाने मंजूर केली आहे. जानेवारी 2025 मध्ये काही भिक्खू आंदोलनात भूख हडताळीत बसले होते. त्यानंतर न्यायालयाने सुनावणीसाठी पुढील तारीख निश्चित करत अदालतीत या प्रकरणाला प्राधान्य दिले. दिल्ली येथे विविध बौद्ध संघटना आणि आंदोलन समिती सक्रिय असून, त्यांनी मशाल रॅलीसारख्या कार्यक्रमांद्वारे आपल्या मागण्यांना पाठिंबा दिला आहे.

या आंदोलनाच्या मागण्या तसेच न्यायालयीन प्रक्रियेबाबत लोकांचे लक्ष वेधले आहे. अदालताच्या सुनावणीसाठी अद्याप निर्णय येणे बाकी आहे, आणि बौद्ध समाजात याविषयी मोठ्या अपेक्षा आहेत. प्रकरणी दाखल अर्जाचे नेतृत्व अॅड. शैलेश नारनवरे व अॅड. श्रेय डंभारे यांनी केले आहे. हा संघर्ष बौद्ध समाजाच्या हक्कांसाठी आणि धार्मिक स्थळांच्या व्यवस्थापनासाठी महत्त्वपूर्ण टप्पा मानला जात आहे.

मुख्यमंत्री अमरावतीत, बच्चू कडू मुंबईत...

शेतकरी आंदोलनाचा तिढा

नागपूर : संपूर्ण कर्जमाफीसाठी मंगळवारापासून सुरू असलेल्या शेतकरी आंदोलनाचा अजून तिढा सुटलेला नाही. मुख्यमंत्र्यांनी शेतकरी नेत्यांना चर्चेसाठी मुंबईत बोलावले आणि ते त्यांच्या नियोजित कार्यक्रमासाठी अमरावतीत आले आहेत. कर्जमाफी हा प्रश्न संपूर्ण महाराष्ट्राचा असल्याने शेतकरी आंदोलनाचे नेतृत्व विदर्भातील नेते बच्चू कडू आणि रविकांत तुपकर, अॅड. वामनराव चटप करीत आहेत. त्यांना राजू शेटी, अजित नवले, महादेवराव जानकर आणि जयगे पाटील यांनी समर्थन दिले आहे. विदर्भातील मुख्यमंत्री असल्याने आंदोलकांनी सरकारच्या प्रतिनिधीने नागपूरला येऊन चर्चा

करावी, अशी अपेक्षा होती. परंतु राज्यमंत्री पाठवून चर्चा करण्याचा प्रयत्न केला. ती चर्चा निष्फळ ठरली. त्यानंतर काल रात्री मुख्यमंत्र्यांनी फोनवरून

बच्चू कडू यांना मुंबईला येऊन चर्चा करण्याचे निमंत्रण दिले. ते निमंत्रण आंदोलकांनी स्वीकारले. आज दुपारी 1 वाजच्या सुमारास बच्चू कडू आणि इतर नेते मुंबईत दाखल झाले. तर एका नियोजित कार्यक्रमासाठी मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस अमरावती येथे दाखल झाले आहेत. मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांचे दुपारी दीड ते 3 वाजेपर्यंत नियोजित कार्यक्रम आहेत. दरम्यान आज दुपारी 3 च्या सुमारास बच्चू कडू, राजू शेटी मुंबई विमानतळावर दाखल झाले.

बच्चू कडूंनी रेल्वे रोको आंदोलन करणार नाही; हायकोर्टात दिल्ली ग्वाही

नागपूर : माजी राज्यमंत्री बच्चू कडू यांनी शेतकऱ्यांच्या मागण्यासाठी रेल्वे रोको आंदोलन करण्यात येणार नाही, अशी ग्वाही गुरुवारी मुंबई उच्च न्यायालयाच्या नागपूर खंडीठाला दिली. न्यायालयाने ही ग्वाही रेट्कोईवर ठेऊन बच्चू कडू यांच्या वांगेल्या वागणूकीची प्रश्नां केली. ही वागणूक आदर्श निर्माण करेल, असेही न्यायालय म्हणाले. उच्च न्यायालयाचे न्यायालयीन रजनीश व्यास यांनी बुधवारी या अवैध आंदोलनाची गंभीर दखल ठेऊन स्वतःच जमिनिह याचिका दाखल करून घेतली आणि बच्चू कडू व इतर शेतकरी आंदोलकांना शांततेच्या मार्गाने वर्षा रोड रिकामा करण्याचा आदेश दिला. त्यानंतर कडू व इतर आंदोलक राजी वार्धा रोडवरून हटल्याने वास्तुक सुरक्षीत राखू शाली.

सप्टेंबरच्या CA परीक्षांचे निकाल या दिवशी जाहीर ...

नवी दिल्ली : ICAI CA सप्टेंबर 2025 निकाल-इन्स्टिट्यूट ऑफ चार्टर्ड अकाउंटंट्स ऑफ इंडिया (ICAI) ने सप्टेंबर 2025 च्या CA परीक्षेचे निकाल अखेर जाहीर केले आहेत. अनेक दिवसांच्या अनिश्चिततेला संपन्न, संस्थेने एका सूचनेद्वारे निकाल जाहीर केले. ताच्या सूचनेनुसार, सप्टेंबर 2025 च्या चार्टर्ड अकाउंटंट्स (CA) च्या अंतिम, इंटरमीडिएट आणि फाउंडेशन परीक्षांचे निकाल नोव्हेंबरच्या सुरुवातीला जाहीर केले इन्स्टिट्यूट ऑफ चार्टर्ड अकाउंटंट्स ऑफ इंडिया (ICAI) सप्टेंबर 2025 साठी चार्टर्ड अकाउंटंट्स (CA) फायनल, इंटरमीडिएट आणि फाउंडेशनचे निकाल 3 नोव्हेंबर रोजी जाहीर करणार आहे. परीक्षेला बसलेले उमेदवार अधिकृत वेबसाइट icai.nic.in ला भेट देऊन त्यांचे स्कोअरकार्ड तपासू शकतील. सूचनेनुसार, सीए फायनल आणि इंटरमिडिएट परीक्षांचे निकाल दुपारी 2 वाजता जाहीर केले जातील, तर फाउंडेशन परीक्षेचे निकाल त्याच दिवशी सायंकाळी 5 वाजता जाहीर केले जातील. निकालांमध्ये संबंधित परीक्षा स्तरांसाठी वैयक्तिक स्कोअरकार्ड आणि गुणवत्ता यादी समाविष्ट असेल.

महत्त्वाच्या बातम्या

अमेरिका-चीन प्रमुख बैठक

अमेरिकेचे अध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प आणि चीनचे अध्यक्ष शी जिनपिंग यांची दक्षिण कोरियातील बूसान येथे दोन तास चाललेली महत्त्वाची बैठक पार पडली आहे. या बैठकीत व्यापार आणि शुल्क यांसारख्या विषयांवर चर्चा झाली. ट्रम्प यांनी चिनी वस्तूवर 1 नोव्हेंबरपासून 100 टक्के टॅरिफ लादण्याची धमकी दिली आहे. चीननेदेखील दुर्मिळ पृष्ठी साहित्याच्या निर्यातीवर प्रतिबंध लावले आहेत, यामुळे जागतिक बाजारात अस्थिरता वाढली आहे.

रशिया-यूक्रेन संदर्भातील घडामोडी

रशियाने अलोकडेच आणिवक सामर्थ्य असलेल्या Poseidon ड्रोनची चाचणी घेतली आहे. या घडामोडीमुळे जागतिक पातळीवर संरक्षण आणि सुरक्षेबाबत चिंता वाढली आहे.

जागतिक व्यापार व तंत्रज्ञान

नीती आयोगाने भारतात advanced manufacturing वरील नवीन आराखडा प्रकाशित केला आहे. भारत आणि नेपाळमधील दोन नवीन वीज वाहिन्या बांधण्याचा करार झाला आहे. जपानने HTV-Xv अंतराळ यानातून यशस्वी अंतराळ मोहिम राबवली आहे.

दक्षिण कोरिया-अमेरिका संबंध

दक्षिण कोरियाने डोनाल्ड ट्रम्प यांना सर्वोच्च नागरी पुरस्कार Grand Order of Mugungsa दिला आहे. ज्यामुळे अमेरिका-दक्षिण कोरिया यामधील संबंध अधिक दृढ झाले आहेत.

आशियातील सुरक्षा

अफगाणिस्तान-पाकिस्तान सीमेवरील तणाव कायम आहे तर चीन-नेपाळ सीमेवरील पुरामुळे आठ जणांचा मृत्यू आणि 31 जण बेपत्ता आहेत. एका मोठ्या दहशतवादी कारवाईत टीटीपी कर्मांदरने 100 हून अधिक पाकिस्तानी सैनिकांना मारले आहे, यामुळे पाकमध्ये खळबळ उडाली आहे.

आईची शेवटची इच्छा पूर्ण करण्यासाठी मुलाने 290 शेतकऱ्यांचे लाखो रुपयांचे कर्ज फेडले

अमरेली (गुजरात) : आपल्या आईसाठी आणि तिच्यावरील प्रेमासाठी मुले काहीही करायला तयार होतात. याचीच प्रचिती गुजरातच्या अमरेली जिल्ह्यातून आली आहे. सूरतमधील उद्योगपती बाबुभाई जिरावाला यांनी आपल्या आईच्या पुण्यतिथीच्या निमित्ताने स्वतःच्या गावातील 290 शेतकऱ्यांचे सुमारे 90 लाख रुपयांचे कर्ज स्वतःच्या खर्चाने फेडले. त्यांच्या या उपक्रमाने संपूर्ण गाव कर्जमुक्त झाले असून, गावात आनंदाचे वातावरण

आईची इच्छा पूर्ण केली

रिअल इस्टेट व्यावसायिक बाबुभाई जिरावाला यांनी सांगितले की, 'आईची इच्छा होती की, तिचे दागिने विकून गावासाठी काही चांगले काम करावे. त्यामुळेच मी गावकऱ्यांचे कर्ज फेडायचे ठरवले. गावच्या 290 शेतकऱ्यांचे कर्ज फेडून आम्ही आईची इच्छा पूर्ण केली. आज आम्ही अत्यंत समाधानी आणि आनंदी आहोत.' पसरले आहे. अमरेली जिल्ह्यातील सावरकुंडला तालुक्यातील जीरा गावात शंभर वर्षांपूर्वी स्थापन झालेल्या सेवा सहकारी संस्थेवर 1990च्या दशकात घोटाळ्याचे आरोप झाले होते. या घोटाळ्यामुळे शेतकऱ्यांच्या नावावर चुकीने कर्ज नोंदवले गेले आणि त्यामुळेच गावातील शेतकरी बँक कर्जापासून वंचित राहिले. प्रकरण न्यायालयात गेले आणि अनेक वर्षे प्रलंबित राहिले.

लाडकी बहीण योजनेसाठी सामाजिक न्याय विभागाचे 410 कोटी

18 नोव्हेंबरपूर्वी ई-केवायसी पूर्ण करण्याचे आवाहन

मुंबई : लाडकी बहीण योजनेचा ऑक्टोबर महिन्याचा हप्ता वितरीत करण्यासाठी सामाजिक न्याय विभागाकडून 410.30 कोटी रुपयांचा निधी वितरीत करण्यात आला आहे. याविषयीचा शासन आदेश जारी करण्यात आला आहे लाडकी बहीण योजनेतील बोगस लाभार्थींना आव्ह बसावा यासाठी या योजनेत ई-केवायसी बंधनकारक करण्यात आले आहे. बहुतांश लाडक्या बहिणींनी ई-केवायसी पूर्ण केले असल्याचे महिला व बाल विकासमंत्री अदिती तटकरे यांनी स्पष्ट केले. ई-केवायसीसाठी 18 सप्टेंबरपासून दोन महिन्यांची मुदत देण्यात आली असून 18 नोव्हेंबरपर्यंत ई-केवायसी पूर्ण करावी असे आवाहन अदिती तटकरे यांनी केले. अदिती तटकरे यांनी मुख्यमंत्री माझी लाडकी बहीण योजनेसंदर्भात आढावा घेतला. महिलांच्या आर्थिक स्वावलंबनासाठी महायुती सरकारने सुरू केलेल्या मुख्यमंत्री माझी लाडकी बहीण या महत्वाकांक्षी

ओळख आणि पात्रता आधार क्रमांकाद्वारे सत्यापित केली जाणार असल्याचे त्या म्हणाल्या. 18 सप्टेंबर 2025 पासून ladaki-bahin.maharashtra.gov.in या अधिकृत संकेतस्थळावर ई-केवायसी सुविधा उपलब्ध आहे. या प्रक्रियेत अधिक सुसुत्रता आणण्याबाबत तटकरे यांनी आज मंत्रालयात बैठक घेतली. यासाठी 2 महिन्यांचा कालावधी देण्यात आला असून आतापर्यंत बहुतांश लाडक्या बहिणींनी ही प्रक्रिया पूर्ण केली आहे.

इंदिरा गांधींचा उल्लेख करत राहुल गांधींचा मोदींवर हल्लाबोल

नवी दिल्ली : अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष डोनाल्ड ट्रंप यांनी 'ऑपरेशन सिंदूर' थांबवल्याचा दावा करत मोदींचा 50 वेळा अपमान केला. मात्र मोदी भित्रे आहेत. ट्रंप खोटे बोलत आहेत, असे म्हणण्याचे धाडसही त्यांच्यात नाही. 1971 मध्ये अमेरिकेने बांग्लादेश मुक्तिसंग्रामाच्या युद्धावेळी आपल्या नौदलाची सातवी तुकडी भारताकडे पाठवली होती. तेव्हा तत्कालीन प्रधानमंत्री इंदिरा गांधींनी निर्भयपणे सांगितले होते, आम्ही तुमच्या नौदलाला घाबरत नाही, आम्ही आमचे काम करू. इंदिरा गांधी एक महिला होती, पण या मदपेक्षाही (मोदींपेक्षा) आम्हाला धाडस त्या महिलेत (इंदिरा गांधी) होते. असे म्हणत काँग्रेस माजी अध्यक्ष राहुल गांधी यांनी प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी यांच्यावर थेट निशाणा साधला. ते गुरुवारी नालंदा येथील सभेत

बोलत होते. यावेळी राहुल गांधी यांनी बिहार सरकारवरही निशाणा साधला. ते म्हणाले, 'नीतीश कुमार बिहार सरकार चालवत नाहीत; तर मोदी, अमित शाह आणि नागपूर (आरएसएस) चालवते. मोदीजींच्या हातात नीतीश कुमार यांचे रिमोट आहे. ते जे बटण दाबतात, तोच चॅनेल नीतीश चालू करतात.' लोकसभेतील विरोधी पक्षनेते राहुल गांधी यांनी 'इंडिया' आघाडी सत्तेत आल्यास नालंदा पुन्हा एकदा जागतिक शिक्षणाचे केंद्र म्हणून विकसित केले जाईल, असे आश्वासन दिले. यावेळी पुन्हा एकदा छठ पूजेचा उल्लेख करत, दिल्लीतील छठ पूजेसाठी पंतप्रधान मोदींसाठी यमुनेजवळ खास स्वच्छ पाण्याचा तलाव तयार करण्यात आला होता, अशेही राहुल गांधी म्हणले.

आपण 'ऑपरेशन सिंदूर' थांबवले, सात विमाने पाडली होती, असे ट्रंप यांनी म्हटले आहे. पण मोदी एकदाही म्हणले नाही की, ट्रंप खोटे बोलत आहेत. एवढेच नाही तर, मोदी ट्रंप यांना भेटण्यासाठी परदेशात जाणार होते, पण भीतीपोटी गेले नाहीत. - **राहुल गांधी**

मलिकाजुन खरगे यांच्या गृह मतदारसंघ गुरमितकलमध्ये आरएसएसच्या मार्ग मार्चला परवानगी

एक आदेश जारी करून शुक्रवारी, 1 नोव्हेंबर रोजी होणाऱ्या मोर्चाला परवानगी दिली. हा कार्यक्रम आरएसएसच्या शताब्दीनिमित्त आयोजित केला जात आहे. रायगरी जिल्हा प्रशासनाने मोर्चाला परवानगी देताना 10 कडक अटी घातल्या आहेत. संपादका स्वयंसेवकांना फक्त निवृत्त केलेल्या मार्गाने जाण्याची परवानगी असेल. कोणत्याही जाती किंवा धर्माच्या भावना दुखावतील अशी कोणतीही घोषणाबाजी केली जाणार नाही. शांता आणि सांप्रदायिक सलोखा बिघडवणाऱ्या कोणत्याही कृतीवर पूर्ण बंदी असेल. मिरवणुकीदरम्यान रस्ते अडवले जाणार नाहीत आणि दुकाने जबरदस्तीने बंद केली जाणार नाहीत. कोणत्याही स्वयंसेवकाला कोणतेही पाणपातक शस्त्र किंवा काठी बाळगण्याची परवानगी दिली जाणार नाही. जर कोणताही निरयम मोडला गेला तर आयोजकांवर कायदेशीर कारवाई केली जाईल आणि त्यांना झालेल्या नुकसानाची भरपाई देविले करावी लागेल.

प्रिय पदवीधर मतदार बंधु आणि भगिनींनो

2026 मध्ये होणाऱ्या विधान परिषद पदवीधर मतदार संघाच्या निवडणुकीसाठी मतदार नोंदणी प्रक्रिया सुरू झालेलेली आहे

नोंदणीची करण्याची अंतिम तारीख: 06 नोव्हेंबर 2025

नोंदणीसाठी आवश्यक कागदपत्रे:

- पदवी प्रमाणपत्र/अंतिम वर्षाची मार्कशीट (1 नोव्हेंबर 2022 पूर्वी पदवीधर झालेले पात्र)
- रहिवासी दाखला: वीज बिल/आधार
- ओळखपत्र: आधार, ड्रायविंग लायसन्स, पॅनकार्ड
- पासपोर्ट साइज फोटो
- लज्ज झालेल्या महिला ज्यांचे आडनाव बदललेले आहे, त्यांना राजपत्र, लग्नानंतर बनवलेले पॅनकार्ड आवश्यक आहे

अधिक माहितीसाठी खालील मोबाइल नंबर वर मेसेज पाठवा:

7249527922

खालील पोर्टल वर पदवीधर मतदान नोंदणी चा फॉर्म नं. 18 उपलब्ध आहे:

<https://ceoelection.maharashtra.gov.in/Downloads/DownloadForms/Form-18.pdf>

बहुजन सौरभ

संपादकीय

शेतकरी आंदोलन व न्यायालयाचा हस्तक्षेप

अलीकडे उच्च न्यायालयाने शेतकरी आंदोलनामुळे मुख्य महामार्गावर झालेला रस्ताजाम दूर करण्यासाठी हस्तक्षेप करून प्रशासनाला कडक निर्देश दिले. न्यायालयाचे हे पाऊल नागरिकांच्या दैनंदिन जीवनाशी थेट संबंधित आहे. वाहतूक ठप्प होणे, सार्वजनिक व्यवस्था बिघडणे आणि सर्वसामान्य जनतेच्या हालअपेष्टा रोखणे हे शासनाचे प्रमुख कर्तव्य असते, परंतु जेव्हा शासन याबाबत उदासीन राहते तेव्हा न्यायालय हस्तक्षेप करते आणि परिस्थिती सुधारण्याचे प्रयत्न करते. तथापि, न्यायालयाचे निर्देश केवळ रस्ते मोकळे करण्यापुरते मर्यादित राहू नयेत. रस्ता अडविण्याच्या मागे असलेली कारणे - म्हणजेच शेतकऱ्यांची वास्तविक समस्या, या देखील तितक्याच गांभीर्याने हाताळल्या गेल्या पाहिजेत. शेतकऱ्यांच्या व्यवस्था बिघडणे आणि सर्वसामान्य विषय म्हणून बघण्यापेक्षा शासनाने त्यांच्या मागण्यांचे वास्तववादी मूल्यमापन करून त्वरित निर्णय घेणे आवश्यक आहे. शेतकऱ्यांच्या आर्थिक अडचणी, उत्पादन खर्च आणि बाजारातील अस्थिरता हे दीर्घकालीन प्रश्न आहेत. न्यायालयाने जसा रस्ता मोकळा करण्याचा आदेश दिला, त्याचप्रमाणे राज्य सरकारनेही न्यायालयाला विश्वास देऊन सांगावे की ते या प्रश्नांकडे दुर्लक्ष करणार नाही. न्यायव्यवस्थेला हे अपेक्षित आहे की शासन केवळ तात्कालिक उपाय न करता दीर्घकाळ टिकणारे, न्याय्य आणि शाश्वत धोरण तयार करेल. लोकशाहीत न्यायालय आणि कार्यकारी यांच्यातील समन्वय म्हणजे संतुलन राखणे. न्यायालयाने लोकांच्या अधिकारांचे रक्षण केले पाहिजे आणि शासनाने लोकांच्या अडचणींमध्ये मूळ कारणांवर उपाय शोधले पाहिजेत. शेतकरी आंदोलनाचा प्रश्न हा केवळ वाहतुकीचा विषय नसून तो सामाजिक आणि आर्थिक असमानतेची निर्गटित आहे. त्यामुळे शासनाने आता पुढाकार घेऊन त्या समस्येचे रूपांतर संवादातून व धोरणातून समाधानात करावे, हेच लोकशाहीचे खरे यश ठरेल. शेतकऱ्यांच्या प्रश्नांकडे सरकारचे दुर्लक्ष : न्यायालयच शेवटचा आधार, शेतकऱ्यांचे प्रश्न आजही 'सोडवायचे' या वाक्यातच अडकले आहेत. आश्वासने दिली जातात, घोषणा होतात, समित्या बसतात, पण प्रत्यक्षात जमीन पाषाण काहीच घडत नाही. शेतकरी आजही कर्जात बुडलेला, हमीभावासाठी धडपडणारा आणि फिकिव्याच्या नावावर फसवला जाणारा आहे. अशावेळी एक कठोर प्रश्न समोर येतो, सरकार निष्क्रिय राहिले तर उच्च न्यायालयाने हस्तक्षेप करून शासनाला जबाबदार धरण्याची वेळ आली आहे का? लोकशाहीत न्यायालयावर अशी वेळ येणे ही शासनव्यवस्थेची लाज आहे. शेतकऱ्यांचे दुखणे कागदावरच्या आकडेवारीत नाही, तर त्यांच्या उपजिविकेच्या प्रत्येक थेंबात आहे. शासनाने वेळेवेळी जाहीर केलेली कर्मामफी, विमा भरपाई, बाजारभाव नियंत्रण या योजना प्रत्यक्ष अंमलबजावणीत अपयशी ठरल्या आहेत. कोट्यवधी रुपयांच्या निधीने सत्कार झोपेचे सोग घेते, तेव्हा न्यायालयच एकमेव आशेचा किरण ठरते. बॉम्बे उच्च न्यायालयाने अनेकवेळा शेतकऱ्यांच्या जमिनीत याचिकांवर सक्त आदेश दिले आहेत, वेळेची विमा द्या, कार्यकर्मीची फसवणूक थांबवा आणि पारदर्शक व्यवस्था उभी करा. पण हे प्रशासकीय यंत्रणेला सतत आठवण करून द्यावे लागते. हीच खरी शोकांतिका आहे. न्यायालय धोरण रचत नाही, पण शासनाला आरशातला चेहरा दाखवते आणि आज त्या आरशात दिसतोय तो शेतकऱ्याच्या डोळ्यातील संताप, उपेक्षा आणि अनिश्चिततेचा क्षोभ. प्रश्न सोपा आहे, जेव्हा शासन आपली जबाबदारी पार पाडत नाही, तेव्हा न्यायालयाने केवळ हस्तक्षेपच नाही, तर शासनाला कठोर आदेश द्यावेत का? उत्तर स्पष्ट आहे, हो, द्यावेत. कारण या असेंवेदनीशील शासनसंस्कृतीला धक्का बसला पाहिजे. केवळ निवडणुकीच्या घोषणांनी शेतकरी जगत नाही, तर वेळेवर मदतीच्या आणि न्यायाच्या निरर्पणानी जगतो. आज शेतकऱ्यांचे प्रश्न सोडवण्यासाठी न्यायालयाने कठोर भूमिका घेतली, तर तो निर्णय न्यायव्यवस्थेचा नव्हे, तर लोकशाहीचा विजय ठरेल. ■ ■

कृत्रिम बुद्धिमत्तेने जगाला गवसणी घातली. एआयचा मोठ्या प्रमाणात वापर सुरू झाला. अभ्यासक्रम डिझाईन झाले. सरकारी यंत्रणा कामाला लागल्या. दरम्यान सिंथेटिक बुद्धिमत्तेचे (एसआय) आगमन झाले. ही तंत्रज्ञान क्रांती प्रत्येक क्षेत्रात येत आहे. मानवी जीवनाच्या प्रत्येक अंगाला स्पर्श करू लागली. भविष्यात ती कशी जग बदलेल. माणूस कसा तिच्या आहारी जाईल. हे गुढ आहे. ही संकल्पना 2012 मध्ये स्वीडनमध्ये आली. क्रेग ए. लिंडब्लॉमने आणली. त्यातून जैविक बुद्धिमत्तेचे अभियांत्रिकीकरण सुरू झाले. कृत्रिम आणि यंत्रबुद्धी या दोन्हीतून सुद्धा सामाजिक अन्याय केला गेला. हा पक्षपात अमेरिकेच्या न्यायदानात उघड झाला. चुकीचा डेटा वापरून काळ्या लोकांवर अन्याय केला गेला. ही धोक्याची घंटा आहे. त्यांचा अंमल करतानाच कठोर उपाययोजना हत्त्यात. भारतात अगोदरच जात, लिंग, पंथ, धर्मभेद आहे. त्याला पुन्हा एआय, एसआयची जोड मिळू नये. त्यासाठी आतापासून संतर्क राहण्याची गरज आहे.

सिंथेटिक बुद्धिमत्ता मानवी बुद्धिमत्तेची नकल नाही. ती पूर्णपणे नवी, स्वतंत्र बुद्धिमत्ता निर्माण करण्याची प्रक्रिया आहे. ही संकल्पना अद्याप विकासाला टप्प्यावर आहे. काही तंत्रे त्या दिशेने वाटचाल करित आहेत. त्यात ग्राहक सेवेतील यंत्रमानव, चॅटसहाय्यक, स्वयंचलित वाहने, रोबोट्स, यांत्रिक घरगुती आहेत. ही सांणकीय तंत्राने तयार केलेली मानवी रूपे आहेत. जी वास्तवात नाहीत. तरी मानवी भावना, हालचाल आणि वर्तन दर्शवतात. याची कार्यपद्धती माणसाच्या मेंदूपेक्षा भिन्न, स्वतंत्र आणि संश्लेषित स्वरूपाची आहे. कृत्रिम चेतना आहे. तिच्या मदतीने औषधनिर्मिती, पर्यावरणीय अंदाज, हवामान नियंत्रण, अंतराळ संशोधन आणि ऊर्जा व्यवस्थापन क्षेत्रांत मोठे परिवर्तन शक्य झाले. काही देशांनी एसआयच्या साहाय्याने वणव्यांचे पूर्वानुमान करून हजारो जीव वाचविले. वैद्यकीय क्षेत्रात सिंथेटिक डेटा

आर्यन लेडी इंदिरा गांधीचा आज 41 वा स्मृतिदिन

भारताची आर्यन लेडी इंदिरा गांधीचा जन्म 19 नोव्हेंबर 1917 रोजी झाला. 67 वर्षांचे आयुष्य अतिशय रंजक असलेल्या इंदिरा गांधींची 31 ऑक्टोबर 1984 रोजी हत्या झाली. त्यांचा स्मृतिदिन घेतलेला जीवन आढावा. वडील पंडित नेहरू स्वातंत्र्य आंदोलन सतत जेलमध्ये, आई कमला नेहरू सतत आजारी त्यांचे 1936 मध्ये निधन झाले. मित्र फिरोज गांधीचा जास्त आधार असलेल्या इंदिराने वडील पंडित नेहरू आणि महत्त्वा गांधीजींच्या विरोधात जाऊन 26 मार्च 1942 रोजी आंतरजातीय विवाह करून इंदिरा फिरोज गांधी झाल्या. त्यांना राजीव व संजय ही दोन मुले झाली. ब्रिटिशांनी 15 ऑगस्ट 1947 रोजी भारताला स्वातंत्र्य दिले. पण अनेक संस्थांनिक देशात विलीन करण्यात सरदार पटेल, पंडित नेहरू, डॉ. आंबेडकर यांना मोठी पराकाष्ठा करावी लागली. पहिले प्रधानमंत्री पंडित नेहरूंना माहित होते की, कट्टरत्वावादी मानसिकतेचा भारत लोकच प्रगती करू शकत नाही. दुईवाने देशातील लोक कमालीचे कट्टर नी अल्प विचारांचे आहेत. सुई देखील होत नसलेल्या देशात औद्योगिक विकासाचा पाया घालण्यासाठी विज्ञानवादी धर्मनिरपेक्ष लोकशाहीला शिक्षण, विज्ञान आणि विकासाची त्रिसुत्री मानले. विदेशातील सोराबाजी, होमी भाभा सारखे भारतीय वैज्ञानिकांना आपल्या देशात आणून संशोधन संस्था निर्माण केल्या. विकासाचे मंदिर म्हणून पालिकांनी आपल्या देशात आणून दिसतोय तो शेतकऱ्याच्या डोळ्यातील संताप, उपेक्षा आणि अनिश्चिततेचा क्षोभ. प्रश्न सोपा आहे, जेव्हा शासन आपली जबाबदारी पार पाडत नाही, तेव्हा न्यायालयाने केवळ हस्तक्षेपच नाही, तर शासनाला कठोर आदेश द्यावेत का? उत्तर स्पष्ट आहे, हो, द्यावेत. कारण या असेंवेदनीशील शासनसंस्कृतीला धक्का बसला पाहिजे. केवळ निवडणुकीच्या घोषणांनी शेतकरी जगत नाही, तर वेळेवर मदतीच्या आणि न्यायाच्या निरर्पणानी जगतो. आज शेतकऱ्यांचे प्रश्न सोडवण्यासाठी न्यायालयाने कठोर भूमिका घेतली, तर तो निर्णय न्यायव्यवस्थेचा नव्हे, तर लोकशाहीचा विजय ठरेल. ■ ■

महिला म्हणता येईल का? अशा अनपढ, अज्ञानी विचारसरणीमुळे हट्टहट्ट समाजात नकारात्मकतेचे विष पसरत जाते आणि मग त्या निरपराध विधवा महिलांना क्षणोक्षणी अपमानाचा विष प्यावा लागतो. आजही समाजात दिसत असलेली ही सत्य परिस्थिती आहे. असल्या प्रकारच्या

विधवा स्त्रीची घालमेळ

विचारसरणीमुळे विधवा स्त्रीची घालमेळ होत असते. म्हणून त्या स्वतःहून, कुठेही उपस्थिती दर्शवत नाही. कारण ती विधवा स्त्री एखाद्या कार्यक्रमात हजर दिसली की, तिच्याविषयी चर्चा आपोआप चालू होतात. पण, समाजात राहणारे लोक समाधान, आनंद टिकून आहे, तिच्या अफाट त्यागामुळे सर्वजण रात्रीची सुवाची झोप घेऊन, तिच्या संघर्षांमुळे, सण, उत्सव साजरे करतात आणि ती अपाणिन कशी काय होऊ शकते? आणि ती धाडसी स्त्री दुसरी कोणी नसून सोमेवर लढ देणाऱ्या वीर सैनिकांची पत्नी असते आणि आज याच वीर पत्नीला अपशरणी समजून तिला नाव ठेवतात, तिला जवळ करत नाही, एवढेच नाही तर काही जणांना तिची सावली तर बाजूला राहिली तिचा स्पर्श जरी झाला तरी विटाळ समजून आंगोळ करतात. पण, तिच्या शूचीर पतीचे देशासाठी दिलेले

कृत्रिम व यंत्रबुद्धिमत्तेतूनही न्यायात पक्षपात...!

बरोबरच एक भयावह बाजूही समोर येत आहे. ही बुद्धिमत्ता माणसाच्या आदेशावर चालणारी नाही. तर ती स्वतंत्र निर्णय घेणारी यंत्रबुद्धी आहे. हाच मुद्दा जगभरातील वैज्ञानिकांना आणि धोरणकर्त्यांना चिंतेत टाकणारा आहे. ती मानवी हस्तक्षेपाविनाय

निर्णय घेते. एखाद्या देशाच्या आर्थिक व्यवस्थापनाची सुत्रे एसआयकडे गेली. तेव्हा तिने चुकीचा व्यापार निर्णय घेतला. तर एका दिवसात संपूर्ण बाजार कोसळू शकतो. लष्करी क्षेत्रात निरपराधांचा जनसंहार घडू शकतो. या स्थितीला जबाबदार कोण ठरेल. मशीन की माणूस? हा प्रश्न आहे. संयुक्त राष्ट्रसंघाने या पार्श्वभूमीवर 'मानवी हस्तक्षेप आवश्यक' हे तत्त्व मांडले. याच चिंतेतून संयुक्त राष्ट्रसंघाने एसआयच्या अंमलाबाबत ठराव केला. 21 मार्च - 2024 च्या ठरावात सदस्य देशांत मानवी हक्क, संरक्षण, नैतिकता, समानता आणि जोखीम कमी करणे यास प्राधान्य देण्याचे निर्देश दिले. 2025 मध्येही यावर चर्चा सुरू आहेत. अमेरिकेत सामाजिक न्यायात अन्याय झाला. काळ्या व्यक्तींना जास्त जोखीमी दाखविले. अल्पसंख्याकसोबत भेदभावाचे हे प्रकार उघडकीस आले. अशा दुरुपयोगातून लोकशाही धोक्यात येईल. आताच वोटचोरी गाजत आहे. यंत्रबुद्धीने हे काम सफाईने होईल. यामुळेच कठोर

निर्बंधांची गरज आहे. एसआयला निर्णयाची क्षमता असली तरी विवेक आणि संवेदना केवळ माणसाकडेच आहेत. सिंथेटिक बुद्धिमत्ता मानवी समाज रचनेलाच बदलवू शकते. कामकाजाचे स्वरूप झपाट्याने बदलत आहे. हजारो नोकऱ्या यंत्रांकडे गेल्या आहेत. पुढील दशकात शिक्षण, बँकिंग, कायदा, आरोग्य यांसारख्या क्षेत्रांतही मानवी हस्तक्षेप कमी होईल. नोकर कपातीच्या चक्रात अडकलेल्या लाखो युवक-युवतींच्या पुनर्वसनाचा नवा प्रश्न उभा ठकेल. त्याचे काय हा प्रश्नच आहे. ही नवी तंत्रयुगीन व्यवस्था असमानतेची नवी भिंत उभारू शकते. विकसित देशांना या तंत्रज्ञानाचा जास्त फायदा मिळेल. तर विकासशील देश मागे राहतील. डिजिटल साक्षरता, डेटा मालकी आणि तंत्रज्ञानाचा प्रवेश हे नवे सामाजिक वर्गभेद निर्माण करतील. तज्ज्ञ सांगतात, एसआयच्या निर्णयप्रक्रियेत सामाजिक पूर्वाग्रह नसावेत. ते असतील तर जाती, लिंग, धर्म किंवा वंशावर आधारित भेदभावाचे परिणाम थेट लोकांच्या जीवनावर होतील. वैद्यकीय निर्णय, कर्ज मंजुरी, नोकरी निवड यांसारख्या क्षेत्रांत ही असमानता वाढू शकते. त्यामुळे तंत्रज्ञानातील न्याय आणि सर्वसमावेश हे नवे धोरणात्मक आव्हान ठरत आहे. एसआयच्या विकासासाठी लाखो लोकांचा डेटा वापरला जातो. यात मानवी पेशी, जनुकीय माहिती, वैयक्तिक नोंदींचा समावेश असतो. जर डेटा संमतीशिवाय वापरले गेला, तर तो गोपनीयतेचा भंग ठरतो. 'सिंथेटिक बायोलॉजिकल इंटेलिजन्स' या क्षेत्रात तर मानवी पेशींवर आधारित प्रयोग सुरू आहेत. ते औषध

निर्मितीसाठी उपयुक्त ठरले तरी, त्यात मानवी संमती आणि नैतिक मर्यादा पाळल्या नाहीत, तर हा विज्ञान नव्हे तर शोषण ठरेल. एसआयचा आणखी एक दुर्लक्षित परिणाम म्हणजे पर्यावरणीय ताप. तिच्या प्रशिक्षणासाठी लागणाऱ्या संगणकीय शक्तीमुळे प्रचंड ऊर्जाचा वापर होतो. 'ग्रीन टेक्नॉलॉजी'चा दावा फोल ठरतो. मात्र, योग्य वापर झाला, तर एसआयच पर्यावरणाचे रक्षण करू शकते. ऊर्जा बचतीचे मॉडेल तयार करून, जलवायू बदलाचे अचूक अंदाज देता येतील. जैवविविधतेचे संवर्धन करू शकेल. या तंत्रज्ञानाचा वापर शाश्वततेच्या तत्त्वावर करणे अत्यावश्यक आहे. जगभरात आता एसआयसाठी नैतिक आणि कायदेशीर चौकट तयार करण्याची गरज अशेरोखित होत आहे. यूनोस्कोच्या मार्गदर्शक तत्त्वांनुसार जबाबदारी, हानी टाळणे, गोपनीयता, पारदर्शकता आणि समावेशकता ही पाच मूल्ये प्रत्येक देशाने आपल्या धोरणात अंगीकारली पाहिजेत. प्रत्येक प्रकल्पात कामे ऑपिड, मानवी हस्तक्षेप आणि डेटा सुरक्षेची हानी या तीन अटी असाव्यात असा प्रयत्न आहे. एकूणच सिंथेटिक बुद्धिमत्ता हे मानवी कल्पकतेचे सर्वोच्च शिखर आहे. ही आजारवांर उपाय देऊ शकते, पर्यावरण वाचवू शकते. जीवन अधिच सुलभ करू शकते. तर अनियंत्रित वापराने मानवी अस्तित्व धोक्यात येऊ शकते. निवडणुकीत चोरमार्गे वापर झाला. तर लोकशाही धोक्यात येऊ शकते. तंत्रज्ञानाचा विवेकपूर्ण वापराच्या दिशेने बुद्धिमत्तादि दिशा द्यावयाची गरज आहे. माणसाने विवेक, जबाबदारी, न्याय भावना जपली. तर माणसाचे जणणे सोपे होईल. मानवाच्या उक्तातीच्या प्रवासात ज्ञान, विचार, साधनांची उभारणी झाली. चाकाचा शोध लागला. उपग्रहापर्यंत पोहचला. आता एसआयची भर पडली. ती मानवी अस्तित्व, समाजव्यवस्था आणि निर्गमाला भिडणारी क्रांती आहे. पूर्वाग्रह हे एक संकट आहे. वापरलेल्या डेटामध्ये जात, लिंग, वर्गाबाबत असमानता असेल, तर एसआयचे निर्णयही अन्यायकारक असतील. त्यामुळे सावधानतेचा हा इशारा आहे. ■ ■

एसआयची भर पडली. ती मानवी अस्तित्व, समाजव्यवस्था आणि निर्गमाला भिडणारी क्रांती आहे. पूर्वाग्रह हे एक संकट आहे. वापरलेल्या डेटामध्ये जात, लिंग, वर्गाबाबत असमानता असेल, तर एसआयचे निर्णयही अन्यायकारक असतील. त्यामुळे सावधानतेचा हा इशारा आहे. ■ ■

सध्याचे देशाचे भवितव्य ?

सामना करावा लागला. विदेशातून धान्य आयात करण्याच्या इंदिरा गांधींनी कृषी क्षेत्राला प्राधान्य देऊन जगासाठी धान्य आणि फळ निर्यात करणारा भारत निर्माण केला. राष्ट्रासाठी मोठे योदान असलेल्या इंदिरा गांधींनी सत्तेसाठी राष्ट्रीय सुरक्षा धोक्याखाली आणीबाणी लागू करून एकमेकीं मधी चूक कळवण्यात गोल्डन टेम्पलची मोडतोड झाली. तत्कालीन राष्ट्रपती य्यानी झेलशिंग यांनी प्रोटोकॉल न पाळता गोल्डन टेम्पलमध्ये जाऊन झाल्या प्रकाराची माफी मागितल्याने शीख समाज इंदिरा गांधी विरुद्ध पेटून उठला. त्यावर पी. चिदंबरम म्हणतात, हा निर्णय एकट्या इंदिरा गांधींचा नव्हे तर सेना, पुलिस, गुप्तचर विभाग और सिविल सेवांचा असला तरी. भारतीय लष्कर ऑपरेशन ब्लू स्टार मधील सतवंत सिंग आणि बेअरत सिंग या अंगरक्षकांनी 31 ऑक्टोबर 1984 रोजी सकाळी 9:30 वाजता दिल्ली येथील निवासस्थानी इंदिरा गांधींची गोळ्या घालून हत्या केली. आईच्या क्रूर हत्येनंतर प्रधानमंत्री

'साहे जहाँ से अच्छा हिंदुस्था हमारा.' हे जगाला दाखवून दिले. इंदिरा गांधींची देशातील गरिबी हटविण्याची फार इच्छा होती. परंतु प्रशासन गरिबापर्यंत निधीच पोहोचू देत नसे. भिद्रानवाला यांच्या आतंकवादींनी अमृतसर गोल्डन टेम्पलमध्ये घुसखोरी केली. म्हणून ब्लू स्टार ऑपरेशन करून आतंकवाद मोडून काढण्यात गोल्डन टेम्पलची मोडतोड झाली. तत्कालीन राष्ट्रपती य्यानी झेलशिंग यांनी प्रोटोकॉल न पाळता गोल्डन टेम्पलमध्ये जाऊन झाल्या प्रकाराची माफी मागितल्याने शीख समाज इंदिरा गांधी विरुद्ध पेटून उठला. त्यावर पी. चिदंबरम म्हणतात, हा निर्णय एकट्या इंदिरा गांधींचा नव्हे तर सेना, पुलिस, गुप्तचर विभाग और सिविल सेवांचा असला तरी. भारतीय लष्कर ऑपरेशन ब्लू स्टार मधील सतवंत सिंग आणि बेअरत सिंग या अंगरक्षकांनी 31 ऑक्टोबर 1984 रोजी सकाळी 9:30 वाजता दिल्ली येथील निवासस्थानी इंदिरा गांधींची गोळ्या घालून हत्या केली. आईच्या क्रूर हत्येनंतर प्रधानमंत्री

पुत्र संजय गांधींनी नशाबंदीचा अतिरेकी कार्यक्रम राबवितल्याने जनता नाराज झाली. त्याचा परिणाम 1977 च्या सार्वत्रिक निवडणुकीत इंदिरा गांधींना पराभव स्वीकारावा लागला. भारताच्या इतिहासातील पहिले गैर-काँग्रेसी मोरारजी देसाई प्रधानमंत्री झाले. परंतु त्यांच्या सरकारात सडक प्रधानमंत्री होण्यास इच्छुक असल्याने इंदिरा गांधींनी आणीबाणीची माफी घटना, शाहबानो पोटागी बोफोर्स घोटाळ्याने निवडणुका जिंकून सत्तेवर आल्या. सेंट्रल युनियन सोबत अवकाश मोहीम राबवून 3 एप्रिल 1984 रोजी राकेश शर्माने चंद्रावर पाठवून वरून भारत कसा दिसतो हे पृथ्वीवरून विचारले, तेव्हा राकेश शर्माने

झालेले राजीव गांधींनी दुःखी असूनही संतुलन, मर्यादा आणि संयमाने राष्ट्रीय जबाबदारी उजमरल्या पार पडली. त्यांनी देशात 250 पेक्षा जास्त सभा घेऊन लाखो लोकांची प्रत्यक्ष भेट घेतली. आधुनिक विचार व अद्भुत निर्णयक्षमता असलेले राजीव गांधींनी कम्युटर युगाला प्राधान्य दिले. त्याला कडवा विरोध झाला. शीख दंगल, भोपाळ गॅस घटना, शाहबानो पोटागी बोफोर्स घोटाळ्याने राजीव गांधींना सत्ता सोडावी लागली. प्रधानमंत्री झालेल्या व्ही. पी. सिंगाने तत्काळ 3 मंडळ आयोगाने ओबीसींना आरक्षण लागू केले. तामिळनाडू वादात राजीव गांधींनी शांती सेनाला मदत केल्याचा राग असलेल्या ख्रिश्च ने

स्त्री जगातील सर्वात उंच शिखर आहे, स्त्री अनंत काळची माता आहे आणि स्त्री सर्वगुणसंपन्न आहे. सोबतच ती ममतेने भरलेली आहे म्हणूनच तिला जन्मनी सुद्धा म्हटले जाते. मग ती, स्त्री कोणतीही असी शेवटी ती एक स्त्रीच असते. पण, एका अर्थाने बघितले तर याच समाजात सर्वच स्त्रीयांना एकसारखाच सन्मान, आदर, आपुलकी, मदत मिळते का? हा एक भारी मोठा प्रश्नच नाही तर विचार करायला लावणारी बाब आहे, सोबतच या स्वतंत्र भारत देशात ज्या काही स्त्रीयांच्या बाबतीत बघायला मिळते ती स्त्री म्हणजेच 'विधवा महिला होय'. समाजात अस्पृश्या विधवा स्त्रीयांकडे बघण्याचा दृष्टीकोन अजूनही त्याच प्रकारचा आहे जो आधी बघायला मिळत होता. अजूनही समाजात पाहिजे तेवढ्या प्रमाणात सुधारणा झालेली दिसून येत नाही. म्हणून बऱ्याच ठिकाणी नको ती वागणूक आणि विचारसरणी बघून माणसाला, माणूस म्हणवे की नाही हाच एक विचार मनात येत असतो. एवढी

बहुजन सौरभ

दशभक्ति
7821816485

त्यामुळे विधवा स्त्रीयांना पाहिजे त्याप्रकारचा न्याय व सन्मान मिळत नाही ही आजची वास्तविकता आहे. म्हणून विधवा स्त्रीयांची त्याच प्रकारची घालमेळ होत आहे बघून आश्चर्य वाटतो. हे कुठेरी थांबायला पाहिजे आणि त्यांना समाजात सन्मान मिळविला पाहिजे ही आज अत्यंत काळजीची गरज आहे. ■ ■

एका नात्यासाठी शंभर नाती तोडणारी आजची तरुण मुले मुली

एका फोटोकॉपीच्या दुकानात एक 22 वर्षांचा तरुण, एक 19 वर्षांची मुलगी आणि एक 35 वर्षांचा माणूस धाईवाडीने आत आले. त्यांनी आधार कार्ड, मॅट्रिक सर्टिफिकेट यांसारख्या काही ओळखपत्रे फोटोकॉपीसाठी दिली. मुलगी काहीशी उदसा आणि चिंतेत दिसत होती. दुकानमालक, वय अंदाजे 45 वर्षांचा, याने विचारले, 'किती कॉपी करायच्या आणि कशासाठी?' मुलीच्या तोंडून नकळत निघाले, 'प्रत्येकी दहा कॉपी करा. पुन्हा संंधी मिळेल की नाही माहीत नाही, जिवंतही ठेवतील कु नाही कोण जाणे.' सोबत आलेल्या माणसाने म्हटले, 'अरे, काळजी करू नका. मी आहे ना तुमच्याबरोबर, काही होणार नाही आणि आपले लोक सोबत आहेतच.' सार्वजनिक जगाा असल्याने त्यांनी मुलीला गप्प राहण्याचा इशारा केला. तेवढ्यात दुकानदाराने मुलीला विचारले, 'काय झाले बेटा, तू काही उदास दिसतेस. काही अडचण असेल तर मला सांग, मी तुझ्या वडिलांसारखा आहे.' 'वडील' हा शब्द ऐकताच मुलगी रडवेली झाली आणि म्हणाली, 'मी या मुलावर प्रेम करते आणि त्याच्याशी लग्न करायचे आहे, पण माझे घरचे तयार नाहीत. म्हणून मी घरातून पळून आले, कारण हा मुलगा दुसऱ्या धर्माचा आहे. हा सोबतचा माणूस याचा काका आहे. ते म्हणतात, एकदा लग्न झाले की सगळे मान्य करतील.' दुकानदाराने तिला शांत केले आणि प्रेमाने विचारले, 'सांग, तुला 100 रुपये आणि 1 रुपया यातले काय निवडशील?' मुलगी म्हणाली, 'अहो काका, हा कसला प्रश्न? मी 100 रुपये निवडून.' दुकानदार म्हणाला, 'हेच नात्यांनाही लागू होते. तू एका नात्यासाठी शंभर नाती सोडून पळून आलीस.' हे वक्तून

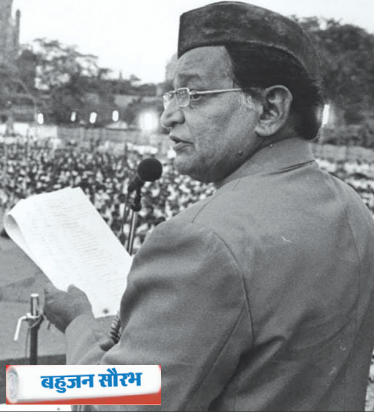
मुलीला धक्का बसला. ती त्या मुलाला म्हणाली, 'मला माझा फोन दे, मला बाबांशी बोलायचे आहे.' मुलाने फोन देण्यास नकार दिला आणि म्हणाला, 'मी तुझ्यावर खूप प्रेम करतो, आपण खूप सुखी राहू.' मुलगी म्हणाली, 'तू मला फोन देतोस की नाही?' मुलाने फोन न दिल्याने तिने दुकानदाराचा फोन घेतला आणि बाबांना फोन करून रडत म्हणाली, 'बाबा, तुम्ही मला घ्यायला येऊ शकता का?' तिने फोन दुकानदाराला दिला. दुकानदाराने फोनवर आपला पत्ता सांगितला आणि म्हणाला, 'जोपर्यंत तुम्ही येत नाही, तोपर्यंत तुमची मुलगी माझ्याकडे सुरक्षित आहे.' ते दोघेही मुलगी आणि दुकानदार यांचा संवाद ऐकून पळयला लागले. तेव्हा मुलगी म्हणाली, 'कुठे पळता, तुम्ही तर माझ्यावर खूप प्रेम करता ना?' तरीही तो मुलगा थांबला नाही आणि तिचे सामान घेऊन पळू लागला. मुलगी ओरडली, 'यांना पळता, माझ्या पिशवीत घरातून आणलेले दागिने आहेत.' आजूबाजूच्या लोकांनी त्या दोघांना पकडले आणि पोलिसांच्या स्वाधीन केले. संस्थांकाळी मुलीचे वडील येऊन तिला घरी घेऊन गेले. मुलीने दुकानदाराला म्हटले, 'काका, तुमचे खूप खूप आभार. मी एका नात्यासाठी शंभर नाती सोडली होती, पण आता शंभर नाती घेऊन परतत आहे.' त्या सज्जन दुकानदारामुळे ही मुलगी वाचली, पण किती तरी मुली दरोडा एका नात्यासाठी शंभर नाती सोडतात आणि शेवटी त्यांना एक नातेही मिळत नाही आणि काहींचा मृत्यूही होतो. विचार करा आणि इतरांनाही विचार करण्यास भाग पाडा. तुमचा एक शेरअ किती तरी बहिणी-मुलींचे प्राण वाचवू शकतो. हे पुण्याचे कार्य तुमच्या कुटुंबाला, मुलांना आणि पिढ्यांना पुढे नेईल आणि सत्कार्य करेल... ■ ■

बसोसे

एक अजातशत्रू : दादासाहेब रा.सू. गवई

भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या समग्र चळवळीचे निष्ठावंत व सच्चे अनुयायी, शोषित वर्चितांचा केव्हार घेणारे नेते आणि रिफ्लिक्शन चळवळीचे ज्येष्ठ प्रणेते, महाराष्ट्राच्या राजकीय आणि सामाजिक पटलावरी कोरलेले फूच नाव म्हणजे दादासाहेब रा. सू. गवई हे होय. त्यांचा सौम्य स्वभाव, संविधानाने दिलेला समतेचा विचार आणि माणुसकीचा गंध असलेल्या एका तेजस्वी व्यक्तिमत्त्वाने तुहुंब भरलेले हे नाव इतिहासात अजरामर झाले आहे. त्यांनी आयुष्यभर समाजातील सर्व घटकांना जोडण्याचे काम केले. मतभेद असूनही मनभेद न होऊ देता सर्वांना आपलेसे करणारा नेता म्हणून ते ओळखले गेले. दादासाहेब रा. सू. गवई हे खऱ्या अर्थाने अजातशत्रू व्यक्तिमत्व होते. त्यांनी कधीही कोणाशी वैर केले नाही. विरोधकांनाही त्यांनी सन्मानाने आणि आदराने वागवले. राजकारणात असूनही त्यांनी राजकारणाच्या पलीकडील मानवतेचा आदर्श जगासमोर ठेवला. दादासाहेब रा. सू. गवई यांच्या स्वभावात नम्रता, शिस्त आणि संवादाची गोडी होती. त्यांनी राजकारण हे वैराचे नव्हे, तर लोकांमध्ये सामंजस्य निर्माण करण्याचे माध्यम मानले. म्हणूनच त्यांच्या उपस्थितीत विरोधकांनाही सुरक्षित वाटायचे. त्यांचे राजकीय जीवन म्हणजे संयम, संवेदनशीलता आणि संविधाननिष्ठ वृत्ती यांचे उत्तम उदाहरण होते. पक्षीय राजकारणात राहूनही त्यांनी सर्वांना समान सन्मान दिला. याच कारणांमुळे ते सत्ताधारी असोत किंवा विरोधक, सर्वांच्या हृदयात जागा निर्माण करू शकले.

दादासाहेब रा. सू. गवई हे राजकीय दृष्ट्या प्रगल्भ आणि विचारांनी उत्पन्न होते. त्यांनी लोकशाही परंपरांचा सन्मान राखला आणि मतभेदांना वैरात रूपांतर होऊ दिले नाही. त्यांच्या आयुष्यात कधीही कटुता नव्हती, म्हणूनच ते खरे 'अजातशत्रू' होते. दि. 30 ऑक्टोबर त्यांची 94 वी जयंती. त्यांचा जगागूढ निरोप घेऊन एक दशक

झाले असले, तरी त्यांचे शांत, संयमी आणि सर्वसमावेशक व्यक्तिमत्व आजही समाजाला दिशा देत आहे. त्यांनी शिकवले की, राजकारण हे संघर्षाचे नव्हे तर समजुतीचे आणि सेवाभावाचे क्षेत्र असते. दादासाहेब रा. सू. गवई हे एक असे व्यक्तिमत्व आहे की ज्यांनी आपल्या आयुष्यात वैरी किंवा कोणाशी शत्रूत्व निर्माण केले नाही. पण असंख्य मित्र आणि अनुयायी कमावले. त्यांचा आदर्शच आजच्या राजकारणासाठी खरी प्रेरणा आहे. त्यांच्या निधनाने महाराष्ट्रातील सामाजिक तसेच राजकीय क्षेत्रात फार मोठी पोकळी निर्माण झाली होती. अशा प्रगल्भ विचारांचे नेते, समाजहितासाठी आयुष्यभर कार्य करणारे रा. सू. गवई यांच्या विचारांचे एक स्मारक तयार व्हावे अशी इच्छा त्यावेळी महाराष्ट्राचे पहिल्यांदा मुख्यमंत्री झालेले देवेंद्र फडणवीस यांनी व्यक्त केली होती. आज ती इच्छा पूर्ण होत आहे. त्यासाठी सर्व आंबेडकरी समाज व दादासाहेबांचे अनुयायी मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांचे ऋणी आहेत. त्याला कारणही तेवढे आत्मियतेचे आहे. मा. ना. देवेंद्र फडणवीस आणि दादासाहेबांचे खूप दिनां या जगागूढ निरोप घेऊन एक दशक

परिषद सदस्य माजी आमदार कै. गंगाधरराव फडणवीस आणि दादासाहेब गवई यांच्यात चांगली कौटुंबिक मैत्री होती. या मैत्रीचा स्नेह त्यांच्यापर्यंत पोहोचला होता. आपल्या जीवनातील एक मार्गदर्शक व्यक्ती हरपली होती हे दुःख त्यांना होते. त्यांच्या स्मृती पितृवर्ध काहीतरी करावे ही भावना मुख्यमंत्री फडणवीस यांनी वेळोवेळी आपल्या भाषणातून व्यक्त केली होती. त्यांच्या मते दादासाहेब गवई हे विचारांनी उदार, मनाने नम्र आणि कृतीने प्रामाणिक नेते होते. समाजातील सर्व घटकांना जोडून ठेवण्याचे त्यांचे कार्य महान होते. त्यांनी आयुष्यभर सामाजिक समता, शिक्षण आणि संविधानाचे मूल्यांसाठी कार्य केले. राजकारणात असूनही ते पक्षीय मर्यादा ओलांडून सर्वांचा सन्मान राखत होते. दादासाहेब रा. सू. गवई हे नेहमी लोकशाही मूल्यांवर ठाम राहिले. त्यांनी संसदीय परंपरा, शिस्त आणि संयम पाळला. त्यांनी कधीही वैयक्तिक स्वार्थ पाहिला नाही. त्यांचे संपूर्ण आयुष्य हे सेवाभाव आणि प्रामाणिकतेचे प्रतीक आहे. दादासाहेब गवई यांनी आपल्या आयुष्यात दाखवून दिले की राजकारण हे केवळ सत्तेसाठी नसते, तर ते समाज प्रगल्भ करण्यासाठी देखील असते. दादासाहेब रा. सू. गवई हे एक सुसंस्कृत, संवेदनशील आणि प्रेरणादायी नेते होते. दादासाहेबांचे आर्थाग कार्य आणि आदर्श प्रत्येकाच्या मनावर अमिट छाप सोडून गेले आहेत.

त्यांच्या आठवणी नेहमी प्रेरणा देत राहतील. त्यांच्या या प्रेरणादायी विचारांचे स्मारक महाराष्ट्र शासनाने बांधून पूर्ण केले आहे. दि. 30 ऑक्टोबर 2025 रोजी संत गाडोबाबा अमरावती विद्यापीठाच्या परिसरात दुपारी तीन वाजता मुख्यमंत्री मा. ना. देवेंद्र फडणवीस यांचे हस्ते तसेच सर्वोच्च न्यायालयाचे सरन्यायाधीश न्यायमूर्ती मा. भूपेण गवई यांच्या प्रमुख उपस्थितीत दोन्ही उपमुख्यमंत्री मान्यवरांसमवेत या सामाजिक न्याय

स्मारकाचे लोकार्पण होत आहे. या लोकार्पण सोहळ्याला आंबेडकरी चळवळीतील अनुयायांनी तसेच दादासाहेबांच्या चाहत्यांनी हजार राहावे असे आवाहन जिल्हा प्रशासनाकडून करण्यात आले आहे. केरळ आणि बिहारचे माजी राज्यपाल तसेच रिपब्लिकन चळवळीचे ज्येष्ठ नेते स्मृतिशेष दादासाहेब रा. सू. गवई यांच्या स्मृती जागृत ठेवण्यासाठी उभारण्यात आलेल्या भव्य स्मारकामध्ये स्मृतिशेष दादासाहेब गवई यांचे जीवन कार्य दर्शवणारे स्मृती सभागृह (स्मृतिग्राम) आणि अत्याधुनिक श्रोतगृह (ऑडिटोरियम) यांचा समावेश आहे. स्मारकाच्या दर्शनी भागावर दादासाहेबांचा 15 फूट उंचीचा ब्रॉझ धातूचा पूर्णांकृती पुतळ उभारण्यात आला आहे. त्यांचा जीवनपट, दुर्मिळ छायाचित्रांसह, भित्तीवरील 16 डिजिटल पोस्टरसंच्या माध्यमातून प्रदर्शित केला जाणार आहे. अभ्यागतांना त्यांच्या कार्यांबद्दल सखोल माहिती मिळवी यासाठी दृकश्राव्य किर्यास्क आणि व्हीडीओ वॉलची सोय उपलब्ध आहे.

यासोबतच स्मारकात स्मरणिका दालन देखील उभारण्यात आले आहे. तसेच स्मारकाच्या पहिल्या माळ्यावर 200 आसनी क्षमतेचे अद्यावत श्रोतगृह तयार करण्यात आले आहे. याशिवाय श्रोतू गृहाच्या तळ मजल्यावर अभ्यागतांसाठी आणि कार्यक्रमांसाठी लागणाऱ्या सुविधा म्हणून एक सुसज्ज किचन आणि उपहारगृहाचा देखील समावेश आहे. दादासाहेब रा. सू. गवई हे आपल्या मार्गदर्शनावर भावणातून नेहमी म्हणत की, जनततेचे प्रश्न सोडविणे हे माझ्या जीवनाचे ध्येय आहे आणि ते साध्य करण्यासाठी मी जन्मभर प्रामाणिकपणे कार्य करीत राहील. दादासाहेबांचे हे सामाजिक कार्य व आदर्श पुढे भविष्यात येणाऱ्या अनेक पिढ्यांसाठी या प्रेरणादायी स्मारकाच्या माध्यमातून जिवंत राहील. आज जयंतीदिनी त्यांच्या स्मृतीला विनम्र अभिवादन. ■ ■

विश्वासाहतेच्या खुड्यात कोसळली आहे. तरीही शासन केवळ 'चौकशी सुरू आहे' या चार शब्दांत आपली जबाबदारी झटकते. पण चौकशी ही फक्त औपचारिकता नसावी. या लुटीमागील मुळ कारणांवर, यंत्रणेतील दोषांवर कठोर कारवाई न झाल्यास, उद्या प्रत्येक योजना ही भ्रष्टाचाराचा कारखाना बनेल. 'जनतेचे पैसे कुणाच्या खिशात गेले?' हा कोट्यवधींचा गंडा असूनही राज्य शासन गप्प का? ही योजना 'लाडकी बहीण' नावाची असली तरी तिच्या नावावर झालेला हा गैरव्यवहार म्हणजे महिलांच्या समानावरचा धाव आणि त्यांचा घोर अपमान आहे. गरीब महिलांना फसवून त्यांच्या नावावर पुरुषांनी लाभ मिळवणे म्हणजे समाजातील असमानतेची नवी व्यथा आहे. शासनाने आता 'लाडकी बहीण योजना नव्हे, लाडका भ्रष्टाचार रोखण्याची योजना' राबवावी, अशी जनतेची मागणी आहे. फक्त शासनालाच दोष देणे पुरेसे नाही. जनतेनेही सजग राहिले पाहिजे. प्रत्येकाने आपला हक्काचा लाभ योग्य रीतीने मिळवून घ्यावा, यावर लक्ष ठेवले पाहिजे. लोकशाहीत शासनाला प्रश्न विचारणे, जबाबदारीची मागणी करणे हे जनतेचे उत्तरदायित्व आणि कर्तव्य आहे. 'लाडकी बहीण योजना' हा उपक्रम लोककल्याणाचा असण्याला हवा होता. पण तो आज 'योजनांच्या नावावर चालणाऱ्या लुटीचा नवा अध्याय' बनला आहे. जर शासनाने तातडीने कठोर कारवाई केली नाही, तर या योजनांचा हेतू, विश्वास आणि लोकशाहीवरील श्रद्धा दोन्ही ढासळतील. महिलांसाठी असलेली योजना पुरुषांच्या खिशात गेली, हा फक्त आकड्यांचा नव्हे तर अंतराव्याचा अपमान आहे. ■ ■

लाडकी बहीण योजना की लाडका भ्रष्टाचार? कोट्यवधींची लूट, जनतेची फसवणूक

शासन यंत्रणेचा कारभार पारदर्शकतेच्या विरुद्ध जात असल्याचा हा जिवंत पुरावा आहे. राज्य प्रशासनात योजनांचा उद्देश चांगला असतो, पण अंमलबजावणीच्या पातळीवर 'कमिशन खोरांची' टोळी घुसली की योजना 'लोकहिताची नव्हे तर लाभार्थ्यांची खेळी' बनते. या प्रकरणातही अर्ज प्रक्रिया, पात्रता तपासणी आणि डेटा पडताळणी यामध्ये प्रचंड बेपर्वाई किंवा मुद्दाम केलेली 'छेडछाड' दिसून येते. डिजिटल शासनाच्या काळातही एखाद्या पुरुष 'लाडकी बहीण' बनतो, हे विनोद नसून व्यवस्थेच्या अपयशाचे आरसे आणि भ्रष्टाचाराची लाडकी परंपरा आहे! या योजनेच्या लाभार्थ्यांमध्ये शासकीय कर्मचाऱ्यांची नावे असणे ही केवळ लाजोवरवाणी गोष्ट नाही, तर ती जनतेच्या पैशावरचा रेट डाका आणि दुहेरी गुन्हा आहे. हेच कर्मचारी योजनांची पडताळणी करतात, कागदपत्रे तपासतात, आणि अखेरीस निधी मंजूर करतात. मग प्रश्न उभा राहतो की,

राज्य शासनाने महिलांच्या सक्षमीकरणासाठी आणलेली 'लाडकी बहीण योजना' ही सुरुवातीला स्त्रीशक्तीच्या उन्नतीचा एक उत्तम उपक्रम म्हणून जनतेसमोर सादर करण्यात आली होती. जनतेनेही विश्वास ठेवला की ही योजना गरीब, वंचित, श्रमिक महिलांच्या जीवनात उजेड घेऊन येईल. पण आज त्या प्रकराे या योजनेत 12,431 पुरुष लाभार्थ्यांचे नावे निघाली, त्यातही शासकीय कर्मचाऱ्यांचाही समावेश असल्याचे उघड झाले आहे, त्याने संपूर्ण राज्य हादरले आहे. ही योजना महिलांसाठी, त्यांच्या स्वावलंबनासाठी होती. पण वास्तव काय? योजनेचा लाभ ज्यांना मिळाल्याला हवा होता, त्या गरीब महिला अजूनही अर्जाच्या ओळीत उभ्या आहेत, तर काही 'महाभाग' पुरुषांनी आणि 'खास साखरपेरणी केलेल्या अधिकाऱ्यांनी' कोट्यवधींचा गंडा घालून घेतला आहे.

'जनतेच्या पैशाचा रखवालदार कोण आणि लुटारू कोण?' हजारो अर्जांमधील गैरव्यवहार, कोट्यवधींचे अनधिकृत वितरण आणि बनावट लाभार्थ्यांच्या यादींमुळे ही योजना

वैशाली राज्य व ब्राम्हण प्रधान

त्यांची हनी हेंगण नाही आणि त्यांचे पतन हेंगण नाही असेच समजले पाहिजे. 3) आनंदा वज्जी हे आपल्या पूर्वजांनी प्रस्थापित केलेल्या धर्मास धर्म व अधर्मास अधर्म समजून वागतात हे तू ऐकले आहेस काय? आनंद - होय भगवान, वज्जी लोक हे आपल्या पूर्वजांनी प्रस्थापित केलेल्या धर्मास धर्म व अधर्मास अधर्म समजून वागतात हे मी ऐकले आहे. तर मग आनंदा, जोपर्यंत वज्जी लोक हे आपल्या पूर्वजांनी प्रस्थापित केलेल्या धर्मास धर्म व अधर्मास अधर्म समजून वागतील तोपर्यंत त्यांची भरभराट होत राहील त्यांची हनी हेंगण नाही व त्यांचे पतन हेंगण नाही असे समजले पाहिजे.

4) आनंदा, वज्जीलोक हे आपल्या वडीलपणांचा मानसन्मान करतात, आदर सत्कार करतात, त्यांच्या मतास मान देतात हे मी ऐकले आहे. तर मग आनंदा, जोपर्यंत वज्जी लोक हे आपल्या वडीलपणांचा मानसन्मान करतील, त्यांचा आदर सत्कार करतील, त्यांचा मतास मान देतील तोपर्यंत त्यांची भरभराट होत राहील, त्यांची हनी हेंगण नाही, त्यांचे पतन हेंगण नाही. असेच समजले पाहिजे.

5) आनंदा, वज्जी हे कुमारीका व स्त्रियांवर अत्याचार करीत नाही. हे तू ऐकले आहेस काय? आनंद - होय भगवान, वज्जी लोक हे कुमारीका आणि स्त्रियांवर अत्याचार करीत नाही. ते कुमारीका व स्त्रियांचा आदर करतात हे मी ऐकले आहे. तर मग आनंदा, जोपर्यंत वज्जी लोक हे कुमारीका व स्त्रियांचा मानसन्मान करत राहतील. स्त्रियांवर अत्याचार, अत्याचार करणार नाहीत तोपर्यंत त्यांची भरभराट होत राहील, त्यांची हनी हेंगण नाही. त्यांचे पतन हेंगण नाही असेच समजले पाहिजे.

6) आनंदा, वज्जी हे आपल्या नगरातील व नगराबाहेरील चैत्यी सत्कार व पूजा करतात. त्यास उलट्याप्रमाणे दान देतात हे तू ऐकले आहेस काय? आनंद - होय भगवान, वज्जी लोक हे आपल्या नगरातील व नगराबाहेरील चैत्यी सत्कार व पूजा करतात. त्यास उलट्याप्रमाणे दान देतात हे मी ऐकले आहे. तर मग आनंदा, जोपर्यंत वज्जीलोक हे आपल्या नगरातील व नगराबाहेरील चैत्यी सत्कार व पूजा करतील त्यांना उलट्याप्रमाणे दान

हेंगण नाही असेच समजले पाहिजे. आतापर्यंत सत्य असलेल्या वस्तूकरीने भगवान बुद्ध व आयुधमान आनंद यांच्या मधिल संवादातून काय बोध घ्यावाचो तो घेतला व म्हणाला, म. गौतमा, वज्जी वातील एका जरी नियमाचे सतत पालन करतील तर त्यांची भरभराट होत राहील, त्यांची हनी अथवा पतन हेंगण नाही. असेच समजले पाहिजे आणि ते जर वरील सातही नियमांचे पालन करतात तर मग त्यांच्याशी युद्ध करून त्यांना जिंकणे कठीण आहे असे म्हणून तो भारवातांना अभिवादन करून निघून गेला. (महापरिनिर्वाण सूक्त, दीर्घ निगाव भाग दोन वा आध्याय) या प्रसंगानंतर थोड्या दिवसात भगवान बुद्धाचे महापरिनिर्वाण झाले व त्यानंतर तीन ते पाच वर्षातील सर्व पटन्यांचा इतिहास 'दीर्घनिकाय अष्ट कायंदर' जतन केलेला आहे तो असा.

भारवातां भेट देऊन आपल्या वस्तूकरीने अजातशत्रूस सर्व वृत्तांत सांगितला व म्हणाला की वज्जी हे आपल्या तुलनेत फार छोट गणराज्य असले तरी त्यांच्यातील एकतेमुळे ते अजिंक्य आहेत. तेव्हा मला वाटते की त्यांच्यात फूट पाडून त्यांना लाच देऊन त्यांच्यात मतभेद निर्माण केले तरच त्यांच्यावर मात करता येईल. राजा राजाचे म्हणणे पटले व त्याने युद्धाचा बेट पुढे ढकलला. त्या दोगात युद्ध खलबते झालीत. त्याप्रमाणे राजाने प्रधान, मुख्य अधिकारी व प्रमुख नागरिकांची परिषद भरवली. राजा अजातशत्रूने वज्जीवर ह्सा करण्याची योजना सर्वपुढे मांडली. ब्राम्हण प्रधान वस्तूकरीने उत्तर दिले, महाराज तुम्ही

मागध हे प्राचीन भारतातील एक शक्तिशाली राज्य होते, जे आजच्या बिहार राज्याच्या दक्षिण भागात (राजगृह आणि पाटलीपुत्र केंद्रस्थानी) वसले होते. गंगा नदीच्या खोऱ्यातील सुपीक जमीन, खनिज संपत्ती (लोहबंद) आणि व्यापारी मार्गांमुळे ते लवकरच साम्राज्यादी शक्ती बनले. मागधचा इतिहास वैदिक काल ते मौर्य साम्राज्यापर्यंत पसरलेला आहे. खाली त्याचा कालानुक्रमिक आढावा - 1. प्रारंभिक कालखंड (इ.स.पू. 1600 - 600) : वैदिक ग्रंथांमध्ये उल्लेख - ऋग्वेद आणि अथर्ववेदात मागधांना 'किंकट' किंवा 'मागध' म्हणून उल्लेख. दैत्यील लोक आरंभ (द्विध किंवा मूंश) होते. बृहद्रथ वंश (पौराणिक) - महाभारतात जरासंध व बृहद्रथ वंशाचा राजा. प्रथम ऐतिहासिक वंश - हर्षक वंश (इ.स.पू. 684 - 424). बिंबिसार (इ.स.पू. 544 - 492) - मागधा पहिला शक्तिशाली राजा. अंग (पूर्व बिहार) वैवाहिक संबंधांनी (कोशल, वैशाली) विस्तार. बौद्ध-जैन धर्मांचा पुरस्कर्ता. अजातशत्रू (इ.स.पू. 492 - 460) - पितृवादी हत्या करून सत्ता. कोशल आणि वैशाली (लिच्छवी गणराज्य) जिंकले. प्रथम बौद्ध संगीती (राजगृह, इ.स.पू. 483). ब्राह्मण प्रधान वस्तूकरीचे षडयंत्र - रावेळी मागध राज्यावर अजातशत्रू राज्य करीत होता. वैशाली आणि आजातशत्रूचे प्रदेशावर वज्जीलोक आपले राज्य प्रजापंत (गणतंत्र) पद्धतीने चालवीत. त्यांना लिच्छवी असेही नाव होते. त्यांच्याच शेजारी मागधचे साम्राज्य होते. मागध त्या काळाचे सर्वात मोठे व बलाढ्य साम्राज्य होते. वज्जीच्या आणि मागधच्या सीमा गंगा नदीने उरलेल्या होत्या. नदीच्या एका बाजूला वज्जी तर दुसऱ्या बाजूला मागध. सीमेलागत पर्यंत पावड्याशी सुगंधी वनस्पती काढण्याचा मौसम सुरू झाल्याबरोबर वज्जी एकपार होतून एकमत होऊन आले व सुगंधी द्रव्य घेऊन गेले. मागधचा सम्राट अजातशत्रू आज जागू, उठा जागू असे करीत असताना वज्जी लोकांनी बाही मारली. अजातशत्रू चरफळत राहिला, दुसऱ्या व तिसऱ्या वृत्ती तेथे गेले. तेव्हा राजाचा संताप शिगेवर पोहोचला तो मनात म्हणाला हे वज्जी किन्तीही बलाढ्य असले तरी मी त्यांचा नाश करीन, समुद्र लावनाट करीन. असा विचार करून त्याने वज्जीवर चढई करावया बेट रचला. त्यावेळी भगवान बुद्ध राजगृहजवळील गृह्यट्ट पर्यंतवर आपल्या भिक्षु संघास वसाव करीत होते. वज्जीवर ह्सा करण्याआगोदर भगवान बुद्धाचे मत घ्यावे म्हणून त्यांनी आपला बाह्मण प्रधान वस्तूकरी यास गृह्यट्ट पर्यंतवर पाठवले. वस्तूकरी बुद्धांना भेटला त्यांना वंदन केले व राजाचा निरोप सांगितला. त्यावेळेस आयुधमान आनंद भगवान बुद्धाच्या मागे उभा राहून त्यांचा वारा पालित होत होते. त्यास उद्देशून भगवान म्हणाले, 1) आनंदा, ... वज्जी हे वेळोवेळी संघटित होऊन आपल्या सभा घेतात, संघटित होऊन आपल्या निरोप घेतात हे तू ऐकले आहेस काय? आनंद - होय भगवान. वज्जी हे वेळोवेळी संघटित होऊन आपल्या सभा घेतात. संघटित होऊन एकमताने निर्णय घेतात. हे मी ऐकले आहे. 'तर मग आनंदा, वज्जीलोक जोपर्यंत वेळोवेळी संघटित होऊन एक मताने आपला निर्णय घेत राहतील, त्यांची तोपर्यंत त्यांची भरभराट होत राहील, त्यांची हनी हेंगण नाही. त्यांचे पतन हेंगण नाही. असेच समजले पाहिजे.' 2) आनंदा - वज्जीलोक हे आपल्या सभामध्ये एकमताने घेतलेल्या निर्णयाचे पालन करून त्यांची कार्यपूर्वता करतात. हे तू ऐकले आहेस काय? आनंद - होय भगवान, वज्जी लोक आपल्या सभामध्ये एकमताने घेतलेल्या निर्णयाचे पालन करून त्यांची कार्य पूर्तता करतात हे मी ऐकले आहे. तर मग आनंदा, वज्जीलोक जोपर्यंत आपल्या सभामध्ये एकमताने घेतलेल्या निर्णयाचे पालन करून त्यांची कार्यपूर्वता करतात, तोपर्यंत त्यांची भरभराट होत राहील,

चिंता आणि नैराश्य ओळख, उपाय आणि आशेचा मार्ग

आजच्या धावपळीच्या आणि तणावपूर्ण जीवनात चिंता (Anxiety) आणि नैराश्य (Depression) या मानसिक आरोग्याच्या समस्या वाढत्या प्रमाणात दिसून येत आहेत. या दोन्ही अवस्था व्यक्तीच्या जीवनावर गंभीर परिणाम करू शकतात, परंतु योग्य वेळी त्यांची ओळख आणि उपचार यामुळे यावर मात करता येते. या लेखात चिंता आणि नैराश्याची लक्षणे, त्यांच्याशी सामना करण्याचे उपाय आणि व्यावसायिक मदतीचे महत्त्व याबाबत सविस्तर माहिती दिली आहे. चिंता आणि नैराश्याची लक्षणे :- चिंतेची लक्षणे :- चिंता ही एक सामान्य भावना आहे, परंतु ती तीव्र आणि दीर्घकाळ टिकणारी झाल्यास ती मानसिक विकार बनू शकते. चिंतेची काही प्रमुख लक्षणे खालीलप्रमाणे आहेत - शारीरिक लक्षणे :- हृदयाचे ठोके वाढणे, घाम येणे, हात थरथरणे, श्वास घेण्यास त्रास होणे, थकवा किंवा अस्वस्थता.

मानसिक लक्षणे :- चिंता आणि नैराश्याची लक्षणे सतत चिंताग्रस्त विचार, भविष्याबद्दल अतिरिक्त भीती, एकाग्रतेचा अभाव, नकारात्मक विचारांचे चक्र. वर्तणुकीतील बदल :- झोपेचा समस्या, चिडचिडेपणा, सामाजिक माधार घेणे किंवा विशिष्ट परिस्थिती टाळणे. नैराश्याची लक्षणे :- नैराश्य ही एक गंभीर मानसिक अवस्था आहे, जी व्यक्तीच्या दैनंदिन जीवनावर परिणाम करते. याची लक्षणे खालीलप्रमाणे आहेत - भावनिक लक्षणे :- सतत उदास, निराश किंवा रिक्तपणाची भावना, स्वतःबद्दल किंवा भविष्याबद्दल निराशावादी दृष्टिकोन. शारीरिक लक्षणे :- झोपेची कमतरता किंवा जास्त झोप, भूक न लागणे किंवा जास्त खाणे, थकवा, ऊर्जेची कमतरता. वर्तणुकीतील बदल :- दैनंदिन कामांमध्ये रस नसणे, सामाजिक माधार, निर्णय घेण्यास अडचण, आत्महत्येचे विचार किंवा वर्तन. चिंता आणि नैराश्याशी सामना करण्याचे उपाय 1. स्वतःची काळजी घेणे नियमित व्यायाम :- व्यायामामुळे मेंदूत एंडॉर्फिन्स नावाचे रसायन तयार होते, जे मूड सुधारण्यास मदत करते. फायदेरीर ठरतात. -

सुस्थित वातावरण :- व्यावसायिक व्यक्ती एक सुरक्षित आणि गोपनीय वातावरण प्रदान करतात, जिथे तुम्ही मोकळेपणाने बोलू शकता. स्वतःला कधी व्यावसायिक मदत घ्यावी? जर तुम्हाला सतत उदास वाटत असले किंवा आत्महत्येचे विचार येत असतील. जर चिंता किंवा नैराश्यामुळे तुमचे दैनंदिन काम, नातेसंबंध किंवा आरोग्य बिघडत असले. जर ख-मदत उपायांनी सुधारणा दिसत नसेल. चिंता आणि नैराश्य हे गंभीर मानसिक आरोग्याचे प्रश्न असले तरी योग्य माहिती, स्व-काळजी आणि व्यावसायिक मदतीद्वारे त्यावर मात करता येते. या अवस्थांची लक्षणे ओळखणे आणि वेळीच पावले उचलणे महत्त्वाचे आहे. स्वतःची काळजी घेणे, सामाजिक आधार घेणे आणि गरज पडल्यास तज्ज्ञांचा सल्ला घेणे यामुळे तुम्ही निरोगी आणि सकारात्मक जीवन जगू शकता. जर तुम्हाला किंवा तुमच्या जवळच्या व्यक्तीला यापैकी लक्षणे जाणवत असतील, तर लवकरात लवकर मदत घ्या आणि मानसिक आरोग्याला प्राधान्य द्या. स्थानिक मनोवैद्यक तज्ञ, मनोसोपचारतज्ज्ञांशी, मनोवैद्यक समाजसेवा अधिकार, मानसिक आरोग्य सामाजिक कार्यकर्ते यांच्या बरोबर संपर्क साधा. ■ ■

डायरी लेखन :- आपल्या भावना आणि विचार डायरीत लिहिणे तणाव कमी करण्यास उपयुक्त ठरते. 3. सामाजिक आधार कुटुंब आणि मित्रांशी संवाद :- आपल्या भावना जवळच्या व्यक्तींसोबत शेअर करा. त्यांचा पाठिंबा तुम्हाला बळ देतो. समुदाय गट :- स्थानिक किंवा ऑनलाइन समुदाय गटांमध्ये सामील होणे, जिथे तुम्ही इतरांसोबत अनुभव शेअर करू शकता. 4. तणाव व्यवस्थापन वेळेचे व्यवस्थापन :- दैनंदिन कामांचे नियोजन करा आणि तणाव टाळण्यासाठी प्राधान्य ठरवा. छंद जोपासणे :- संगीत, चित्रकला, बागकाम यासारखे छंद तुम्हाला आनंद देतात आणि तणाव कमी करतात.

व्यावसायिक मदतीचे महत्त्व :- चिंता आणि नैराश्याची लक्षणे तीव्र असल्यास किंवा दैनंदिन जीवनावर परिणाम करत असल्यास व्यावसायिक मदत घेणे आवश्यक आहे. खालील काही कारणे व्यावसायिक मदतीचे महत्त्व दर्शवतात. निदान आणि उपचार :- मनोवैद्यक तज्ञ (Psychiatrist) मानसोपचारतज्ज्ञ (मनोवैद्यक सामाजिक कार्यकर्ते) किंवा मानसशास्त्रज्ञ (Psychologist) लक्षणांचे योग्य निदान करू शकतात आणि औषधे किंवा थेरेपीद्वारे उपचार करू शकतात. रेशनल इमोटिव्ह बिहेव्हियरल थेरेपी (REBT) :- ही थेरेपी नकारात्मक विचारांचे स्वरूप बदलण्यास मदत करते आणि चिंता व नैराश्यावर प्रभावी आहे. औषधोपचार :- काही प्रकरणांमध्ये, डॉक्टरांच्या सल्ल्याने अँटी-डिप्रेसंट्स किंवा अँटी-एन्झायटी औषधे उपयुक्त ठरू शकतात.

सुरक्षित वातावरण :- व्यावसायिक व्यक्ती एक सुरक्षित आणि गोपनीय वातावरण प्रदान करतात, जिथे तुम्ही मोकळेपणाने बोलू शकता. स्वतःला कधी व्यावसायिक मदत घ्यावी? जर तुम्हाला सतत उदास वाटत असले किंवा आत्महत्येचे विचार येत असतील. जर चिंता किंवा नैराश्यामुळे तुमचे दैनंदिन काम, नातेसंबंध किंवा आरोग्य बिघडत असले. जर ख-मदत उपायांनी सुधारणा दिसत नसेल. चिंता आणि नैराश्य हे गंभीर मानसिक आरोग्याचे प्रश्न असले तरी योग्य माहिती, स्व-काळजी आणि व्यावसायिक मदतीद्वारे त्यावर मात करता येते. या अवस्थांची लक्षणे ओळखणे आणि वेळीच पावले उचलणे महत्त्वाचे आहे. स्वतःची काळजी घेणे, सामाजिक आधार घेणे आणि गरज पडल्यास तज्ज्ञांचा सल्ला घेणे यामुळे तुम्ही निरोगी आणि सकारात्मक जीवन जगू शकता. जर तुम्हाला किंवा तुमच्या जवळच्या व्यक्तीला यापैकी लक्षणे जाणवत असतील, तर लवकरात लवकर मदत घ्या आणि मानसिक आरोग्याला प्राधान्य द्या. स्थानिक मनोवैद्यक तज्ञ, मनोसोपचारतज्ज्ञांशी, मनोवैद्यक समाजसेवा अधिकार, मानसिक आरोग्य सामाजिक कार्यकर्ते यांच्या बरोबर संपर्क साधा. ■ ■

नैराश्यामुळे तुमचे दैनंदिन काम, नातेसंबंध किंवा आरोग्य बिघडत असले. जर ख-मदत उपायांनी सुधारणा दिसत नसेल. चिंता आणि नैराश्य हे गंभीर मानसिक आरोग्याचे प्रश्न असले तरी योग्य माहिती, स्व-काळजी आणि व्यावसायिक मदतीद्वारे त्यावर मात करता येते. या अवस्थांची लक्षणे ओळखणे आणि वेळीच पावले उचलणे महत्त्वाचे आहे. स्वतःची काळजी घेणे, सामाजिक आधार घेणे आणि गरज पडल्यास तज्ज्ञांचा सल्ला घेणे यामुळे तुम्ही निरोगी आणि सकारात्मक जीवन जगू शकता. जर तुम्हाला किंवा तुमच्या जवळच्या व्यक्तीला यापैकी लक्षणे जाणवत असतील, तर लवकरात लवकर मदत घ्या आणि मानसिक आरोग्याला प्राधान्य द्या. स्थानिक मनोवैद्यक तज्ञ, मनोसोपचारतज्ज्ञांशी, मनोवैद्यक समाजसेवा अधिकार, मानसिक आरोग्य सामाजिक कार्यकर्ते यांच्या बरोबर संपर्क साधा. ■ ■

वज्जीच्या मागे कां लागलात. ते तर बिचारे आपला शेती, व्यापार करून जगत आहेत त्यांना जगू द्यावे. अजातशत्रू परिषदेला उद्देशून म्हणाला, हा ब्राम्हण वज्जीच्या राज्यावर चढईस विरोध कां करतो आहे? चर्चा कां थांबवत आहे? समेत अजातशत्रू व वस्तूकरीत बलाबाची झाली. त्यानंतर वस्तूकरीने वज्जींना भेटवस्तू पाठवल्या, उलट्याप्रमाणे राजाने आपल्या गुप्तचरांतर्फे त्या पकडल्या व वस्तूकरीचे डोळे मारून त्यास कसलीही शारीरिक इजा न करता उलट्याप्रमाणे देखाबते काढून दिले. वज्जींना सर्व बातम्या कळल्या होत्या. त्यातील काही म्हणाले हे ब्राम्हण फार धूर्त असत, आपण त्यांच्यापासून सावध उरसावे, त्यांना गंगा नदी पार करून आपल्या देशात येऊ देवू नये. काही म्हणाले आमची बाजू येतल्याने त्यांच्यावर ही पाळी आली त्यास येऊ द्यावे. चर्चेनंतर वस्तूकरीने वज्जींनी नुसता आश्रय दिले नाही तर त्यास मगही तर त्यास मगही पदासारख्या अधिकार पदावर नेमले. वस्तूकरीने त्याला काम करून सर्व वज्जींचा दिक्कास संघटान केला व काही काळानंतर एकमेकांच्या चवड्या, गुलत्या, आरोप, प्रत्यारोप करण्यास सुरुवात केली व अशा प्रकारे मागसा, माणसंमंटे, माता, मातुंमंटे, मुला, मुलांमंटे मतेबंद करण्यास वरवर्षी झाला. वज्जींनी आपसात भांडणे लागली व वाद एवढे विचोकोपास गेले की, दोन वज्जी एका रस्त्याने जाईनात, त्यांच्यात खरोखर बेंबनाच झाला काय हे पाहण्यासाठी वस्तूकरीने दंडाई पिटवली की सर्व वज्जींनी एकत्र जमले की कोणीही एकत्र जमले नाही. त्याची वाडी पटल्यावर त्याने अजातशत्रूस निरोप पाठवला. राजाना सफल झाली, आपण सैन्य ठेऊन द्यावे. याप्रमाणे राजा अजातशत्रू वज्जींवर चाल करून आला. वस्तूकरीने दंडाई पिटवून सांगितले की राजास गंगा नदी पार करवू देऊ नये, सर्वांनी एकत्र द्यावे, कोणीही दखल घेतली नाही. वस्तूकरीने दुसरी दंडाई पिटवली. किष्कंधी महाराष्ट्र बंद करा, राजाला नगात येऊ देऊ नये, कोणीही दखल घेतली नाही. सताड उगड्या दारातून राजा आपले सैन्य घेऊन आला व सर्वांची कत्तल करून वज्जींवर ताबा मिळवून पारत गेला. भगवान बुद्धांच्या उपदेशानुसार वज्जींनी वरील सात नियमांना त्यांच्या राष्ट्रीय घटनेत घेतून दिले होते. बुद्धाच्या ह्यातीत त्यांचे काटेकोरपणे पालन होत असे. त्यातील पहिले कलम संघटित होऊन एकमताने सभा घेऊन एकमताने निर्णय घेऊन कामास लागत असत. तोपर्यंत वज्जीच्या राज्याला कसलीही धोका निर्माण झाला नाही. या प्रसंगात वस्तूकरी ब्राम्हण ह प्रमुख सूत्रधार असला तरी जोपर्यंत भगवान बुद्धांनी सांगितलेल्या सात नियमांना वज्जी हे आपल्या पूर्वजांचे धर्म नियम आहेत असे समजत तोपर्यंत त्यांना काहीही झाले नाही. परंतु जेव्हा ते त्यापासून दूर गेल्यामुळे ते इतिहासातून पसल्या गेले ती जमात कोठे नाहीशी झाली कोण जाणे. थोडक्यात ब्राम्हणांची षडयंत्रे ही बुद्ध पूर्वं काळ्यापासून चालत आलेली आहेत. ब्राम्हण हे सध्याचे लोक आहेत ते इथल्या मूळजनांसाठी लोकांना शस्त्राने संघवू शकत नाही म्हणून ते षडयंत्र करून, त्यांच्यात फूट पाडून, त्यांच्यात भांडणे लावून, कमजोर करतात व त्यांना जिंकतात यांच्या अशा षडयंत्रांमुळेच इथली मूळ संसृष्ट संस्कृती ढेल झाली, बौद्ध संस्कृतीचा नाश झाला व ह देश दुबळा होऊन परकीयांचा गुलाम झाला. भारताचा संपूर्ण इतिहास वाचला तर असे लक्षात येते की ब्राम्हणांनी भारतीयांना पहिल्यांदा वर्णव्यवस्थेत विभागले व नंतर जातव्यवस्थेत विभागले वर्णव्यवस्थेत व जातव्यवस्थेत भारतीय विभागल्या गेल्यामुळे ते तनाने, मनाने, पंजाने आणि विचाराने दुबळे झाले म्हणून ह देश कधी अर्बाचाच तर कधी मोघलांच्या तर कधी इंग्रजांच्या ताब्यात गेला व सुवर्णाने भरलेला हा देश आज दारिद्र्य अवस्थेत आला. म्हणून इथल्या मुळभारतीयांच्या स्वाधीनता प्रघातीसाठी पहिले ब्राम्हणांचा पुरेपू बंदोबस्त करणे आवश्यक आहे तरच या देशातल्या बहुजनानी प्रगती शक्य आहे. ■ ■

रमाईचे स्वप्न - २३८

नवचैतन्य बुद्ध विहार

विश्वास नगर, जरीपटका रोड, नागपूर विहारामध्ये दररोज सायंकाळी ७ वाजता वंदना, पौर्णिमा उत्सव, वर्षावास, बुद्ध, फुलें, शाहू, आंबेडकर समाट अशोक, यांच्या जयंतीनिमित्त कार्टकांमचे आयोजन करण्यात येते. विहाराचे वरच्या मजल्यावर अभ्यासिका सुरू आहे, परीसरातील विद्यार्थी लाभ घेत आहेत. सकाळी चहारे, दर्शन घटले, योगेश रिनाईट, जितेंद मर्मा, हरदीप सिंग, डॉनरल मोझेस लाभ घेत आहेत. विहाराचे कार्टकामामध्ये महिला मंडळ सदस्या सुष्मा बागडे, बबीता मेथ्राम, चंदकला फुलझले, लता गजभिर, सुशीला उठके, अनिता शेंडे, उमा दरवाडे, बेला चव्हेर, सुशीला जोगडे, किरण सांगोळे, वर्षा भागत, वैशाली चवरे, पंचशीला रामटेके, बेबी छरे, प्रतिभा निवजवरे, वसला बेले, भिष्णुणी सुमीया. विहाराचे व्यवस्थापन व अभ्यासिकेचे निजोजन समितीचे अध्यक्ष धर्माजी रायपुर भिन्न परिवार यांचे सहकाराने विहार व्यवस्थापन व निजोजन करीत आहेत.

संवाद मित्र, डी.आर. कांबळे, मो.8600924170

संत साहित्यावर बुद्ध तत्वज्ञानाचा प्रभाव : डॉ. प्रा. केशव मेंढे

नागपूर : पंडरीचा विठोबा हा पांडुरंग असून पंडरीचे वारकरी पांडुरंगाचे भक्त आहेत. पांडुरंग म्हणजे दुसरे तिसरे कोणी भगवान बुद्ध होत. भारतातील सर्व संत हे बौद्ध विचारातून पुढे आले आहेत. वारकरी संप्रदायात ज्ञानेश्वर आणि अन्य सर्व संत होते. त्यांच्या विचाराचे पुढे वैदिकांनी विकृतीकरण केले. बौद्ध संप्रदायाच्या नाथपरंपरेतून आलेल्या निवृत्तीनाथाचे मार्गदर्शन ज्ञानेश्वरांनी स्वीकारले नाही आणि ते वर्ण व्यवस्थेकडे वळले. ६ व्या शतकात बुद्ध धम्म सर्वप्रथम महाराष्ट्राच्या मातीत रुजला. बौद्ध कलाकृतींची भव्यता अजिंठा, वेरुळच्या लेण्यातून दिसून येते. वाकटक काळात

बुद्ध विचारांना राजाश्रय मिळाला तेव्हा कुठे बौद्ध शिल्प आकारास आले. महाराष्ट्रात ई. स. 250 ते 500 च्या काळात महाराष्ट्रात बौद्ध राजे होते हे अनेक पुराव्यातून सिद्ध होते, असे धम्मसंगीष्टीच्या 366 व्या सभेचे वक्तें डॉ. प्रा. केशव मेंढे यांनी 'संत साहित्यावर बुद्ध तत्वज्ञानाचा प्रभाव' या विषयावर आपले विचार व्यक्त केले. सभेचे अध्यक्ष डॉ. सुभाष नाराळे यांनी तुकोबाराय, चोखामेळ, काहीपात्रा, रैदम इ.च्या साहित्याचा आढावा घेतला. तथ्यागतांना 'सबबे सुखी होतू' यासाठी वाट

शोधत चालावे लागले. संतांना मात्र केवळ त्या वाटेवरून चालायचे होते. या मानवी कल्याणाच्या मार्गावर चालणाऱ्या संतांना मात्र येथील व्यवस्थेने बेमालूमपणे संपवले. त्यांच्या मृत्युचे उदात्तीकरण करणाऱ्या भावकडच्या रंगवल्या आणि त्यांच्या कर्तृत्वाला पूर्णविराम दिला, असेही त्यांनी विचार व्यक्त केले. अलीकडे संविधान निर्मात्याला बदनाम करून, संविधानाची निर्मिती बी. एन. राव याने केली असल्याची अनिल मिश्रा आणि सनातन्यांची समाज माध्यमातून कोळेकुई चालू आहे. अनिल

मिश्राच्या विरोधात अँट्रोसिटीचा गुन्हा दाखल करावा आणि त्याच्यावर कठोर कारवाई करावी, या संदर्भात निषेधाचा ठराव या सभेत पारित केला. सभेत पदवीधर मतदार नोंदणीची माहिती रंजना सूरजसे यांनी दिली आणि 6 नोव्हेंबरपर्यंत 100 ठाऊं नोंदणी करण्याचे उद्दिष्ट सभेत ठरविले. कार्यक्रमाची सुरुवात नरेश धोपटे यांच्या धम्मगीतांने झाली. सभेत विनायक वानकर यांचा जन्मदिवस साजरा केला. संचालन शशिकांत बनकर आणि आभार माया चव्हाण यांनी व्यक्त केले.

हरविलेला माणूस आता बुद्ध विहारातच सापडेल... : मनिषा कांबळे

कवी संमेलनात विचार प्रवर्तक कविता सादरीकरण...

आर्णी : आर्णी येथील महालक्ष्मी लॉनमध्ये 5 वा वर्षापन दिनानिमित्त डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर साहित्यिक विचारसंच महाराष्ट्र रत्नागिरी व यवतमाळ जिल्हा कमिटी आयोजित राज्यस्तरीय कवी संमेलनामध्ये कवियत्री मनीषा कांबळे यांनी आत्मबोध जागृत करणारी, मानवी मूल्यांचा शोध घेणारी हरवलेला माणूस या कवितेने उपस्थित प्रेक्षकांच्या मनावर खोल ठसा उमटवला. सदर कवी संमेलनासाठी महाराष्ट्रातील नामवंत 35 कवींची निवड करण्यात आलेली होती. यामध्ये मनीषा कांबळे यांनी हरविलेला माणूस ही दमदार कविता सादर केली.

माणूस आज तंत्रज्ञान, समाज, स्पर्धा, हेवेदावे, जातीतेच्या गोंधळात स्वतःला हरवून बसला आहे. माणूस माणसापासून दूर गेला आहे. माणसातील माणुसकी हरवली आहे. अशा या सामाजिक गोंधळलेल्या मानसिकतेच्या चक्रव्यूहात भटकत असणाऱ्यांना कवियत्री मनीषा कांबळे अतिशय सुंदर आणि सकारात्मक संदेश देत माणसातील माणूस जागृत करणारी कविता हरेविलेला माणूस आता बुद्ध विहारात सापडेल, या कवितेतून बुद्धत्वाचा म्हणजेच भावना जागृती आणि माणुसकीचा, समतेचा संदेश दिला आहे, कारण बुद्ध विहार ही आपली संस्कार केंद्र आहे बुद्ध विहारातच आपले कल्याण आहे.

माणुसकी हरवलेल्या माणसाचा शोध घेण्यासाठी आसुसलेला आहे. डॉ. बाबासाहेबांना अफ्रिकेत असल्या हा माणूस कुठे सापडू शकेल? या प्रश्नाचे तिते शोधलेले उत्तर विलक्षण आनंद देणारे आहे. एक सच्चे आंबेडकरनिष्ठ मनच हे उत्तर देऊ शकते.

कवियत्री मनीषा कांबळे यांनी सामाजिक परिस्थितीचा आरसा दाखवत मानवी मूल्यांचा आणि आत्मशोधाचा विचार प्रवर्तक संदेश दिला आहे. कवितेची मांडणीकरण, प्रामाणिकपणा आणि भावनांचा अविष्कार पाहून उपस्थित काव्यप्रेमींनी कवितेला टाळ्यांच्या गजरात उस्फूर्त प्रतिसाद दिला.

नागपूर महानगरपालिकेसाठी 315 कोटीचा विकास निधी मंजूर

नागरी सुविधांना चालना : प्रभागनिहाय प्रकल्पांना वेग

नागपूर : नागपूर शहराच्या सर्वांगीण विकासासाठी गती देण्यासाठी राज्य सरकारने नागपूर महानगरपालिकेसाठी तब्बल 315 कोटी रुपयांचा निधी मंजूर केला आहे. या निधीतून शहरातील रस्ते, पाणीपुरवठा, जलनिस्सारण, स्वच्छता, उद्याने आणि प्रकाश व्यवस्थेच्या विकासकामांना वेग येणार आहे. नगरविकास विभागाच्या शासन आदेशानुसार या निधीची तरतूद अधिसूचित नागरी सुविधा उपभारणीसाठी करण्यात आली आहे.

महापालिकेने काही महिन्यांपूर्वी शहराच्या गरजांचा सविस्तर विकास आराखडा शासनाकडे पाठविला होता. त्याला मंजुरी देत राज्य सरकारने निधी वाटपाचा निर्णय घेतला आहे. शहराचा विस्तार झपाट्याने वाढत असल्याने पायाभूत सुविधांचा दर्जा उंचावण्यासाठी हा निधी अत्यंत महत्त्वाचा ठरणार आहे.

महापालिकेच्या माहितीनुसार, मंजूर निधीतून प्रमुख आणि अंतर्गत रस्त्यांचे काँक्रीटकरण व डांबरीकरण, जुन्या पाणीपुरवठा पाइपलाइनचे बदल, नव्या ड्रेनेज लाईन्स टाकणे, तसेच उद्याने आणि खेळणी मैदाने विकसित करणे यासारखी महत्त्वाची कामे हाती घेण्यात येतील. याशिवाय स्मार्ट लाइटिंग प्रकल्प, स्वच्छता केंद्रे, सार्वजनिक शौचालये, आणि कचरा व्यवस्थापन यंत्रणा सुधारणा या प्रकल्पांनाही निधी उपलब्ध करून देण्यात येणार आहे.

महापालिकेच्या अभियांत्रिकी विभागाने या कामांसाठी स्वतंत्र आराखडे तयार केले असून, पहिल्या टप्प्यातील निविदा प्रक्रिया नोव्हेंबरच्या पहिल्या आठवड्यात सुरू होणार आहे. कामांच्या गुणवत्तेवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी प्रत्येक प्रकल्पासाठी तांत्रिक तपासणी पथक स्थापन करण्याचे

नियोजन आहे. विशेषतः पूर्व आणि उत्तर नागपूरसह इतर भागातील जलनिस्सारण आणि पाणीपुरवठा समस्या प्राधान्याने सोडविण्याचे उद्दिष्ट ठेवण्यात आले आहे. पश्चिम नागपूरमधील वाहकुतीतील अडचणी दूर करण्यासाठी काही

प्रमुख चौकांचे पुनर्रचना आराखडेही तयार केले गेले आहेत. 'या निधीमुळे शहरातील विकास आराखड्याला नवी गती मिळणार आहे. नागपूर महानगरातील नागरी सेवांची पायाभूत स्थिती सुधारण्यास ही तरतूद मोलाची ठरेल. प्रत्येक प्रभागातील नागरिकांपर्यंत सुविधा पोहोचाव्यात हे आमचे उद्दिष्ट आहे. या निधीचा उपयोग पारदर्शकपणे करून वेळेत काम पूर्ण करणे हाच आमचा संकल्प आहे.'

- चंद्रशेखर बावनकुळे

आरोग्य विमा दावा नाकारणाऱ्या कंपनीला न्यायालयाचा दणका

नागपूर : आरोग्य विमा पॉलिसी अंतर्गत सादर केलेला दावा आवश्यक कागदपत्रांच्या नावाखाली सरसकटपणे फेटाळणे हा अन्याय्य आणि अवैध निर्णय असल्याचे निरीक्षण नागपूर जिल्हा ग्राहक तक्रार निवारण आयोगाने नोंदवले आहे. आयोगाने बजाज आलियांज जनरल इश्युरन्स कंपनीला तक्रारकर्त्यास 35 हजार 751 रुपये व्याजासह अदा करण्याचा आदेश दिला आहे. शांतीनगर येथील रहिवासी संजय तोटेवार यांनी 30 ऑक्टोबर 2022 ते 29 ऑक्टोबर 2023 या कालावधीसाठी बजाज आलियांज जनरल इश्युरन्स कंपनीकडून आरोग्य विमा पॉलिसीचे नूतनीकरण केले होते. या पॉलिसीअंतर्गत त्यांना पाच लाख रुपयांचे विमा संरक्षण उपलब्ध होते. दरम्यान, तोटेवार यांच्या मुलाला आजारपण आले असता त्यांनी खासगी

रुग्णालयात उपचार केले. उपचारांनंतर त्यांनी कंपनीकडे 39 हजार 568 रुपयांचा विमा दावा सादर केला. मात्र, कंपनीने 'आवश्यक कागदपत्रांची पूर्तता झालेली नाही' या कारणावरून दावा नामंजूर केला. कंपनीच्या या निर्णयाने संतप्त झालेल्या तोटेवार यांनी जिल्हा ग्राहक तक्रार निवारण आयोगात तक्रार दाखल केली. तक्रारीवर सुनावणीदरम्यान विमा कंपनीने आपले

म्हणणे मांडत सर्व आरोप फेटाळण्याचा प्रयत्न केला. तथापि, आयोगाने दोन्ही बाजूंचे युक्तिवाद ऐकून आणि सादर पुरावे पाहून तक्रारकर्त्याच्या बाजूने निर्णय दिला. आयोगाचे अध्यक्ष सचिन शिर्षी आणि सदस्य बाळकृष्ण चौधरी यांनी दिलेल्या निर्णयात म्हटले आहे की, विमा कंपनीने आवश्यक कागदपत्रांच्या अपूर्णतेचे कारण देत दावा नाकारण्याची पद्धत सरसकट आणि अनुचित आहे. अशा प्रकारे ग्राहकास अन्यायकारक वागणूक देणे हे ग्राहक संरक्षण अधिनियमाचे उल्लंघन ठरते. आयोगाने विमा कंपनीला तोटेवार यांना 35 हजार 751 रुपये रकम 9 टक्के वार्षिक व्याजासह 29

विमा कंपनीने दाव्याचे परीक्षण करतांना ग्राहकांच्या हिताचे रक्षण करणे अपेक्षित असते. दस्तऐवज सादर करण्यात किरकोळ त्रुटी असली तरी त्यावरून दावा पूर्णपणे फेटाळणे हा योग्य मार्ग नाही असे आयोगाने आपल्या निर्णयात नमूद केले. आयोगाने आरोग्य विमा दावा फेटाळणे अवैध ठरवला तसेच कंपनीला 35,751 रुपये + 9 टक्के व्याज देण्याचा आदेश दिले. याशिवाय 15 हजार रुपये मानसिक त्रास व खर्चपोटी भरपाई देण्यासही सांगितले. मार्च 2023 पासून प्रत्यक्ष रकम अदा करेपर्यंत देण्याचा आदेश दिला आहे. तसेच, ग्राहकाला झालेल्या शारीरिक आणि मानसिक त्रासाबाबत तसेच तक्रार खर्चासाठी आयोगाने 15 हजार रुपयांची अतिरिक्त भरपाई देण्याचेही निर्देश दिले आहेत.

जागतिक पांढरी काठी दिनानिमित्त दिव्यागांना किराणा कीटचे वाटप

नागपूर : सुजाण सामाजिक बहुउद्देशीय विकास मंच नागपूर व प्रोग्रेसिव्ह फेडरेशन ऑफ हिन्डुअल चॅलेंज महाराष्ट्र शाखा यांच्या संयुक्त विद्यमाने जागतिक पांढरी काठी दिवस निमित्त दिव्यागांना किराणा कीटचे वाटप अर्ण सभागृह सिताबर्डी येथे संपन्न झाले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी सामाजिक कार्यकर्त्या रमा पाटील होत्या. त्यांच्या हस्ते दिव्यागांना किराणा कीटचे वाटप झाले. याप्रसंगी रमा पाटील यांनी म्हटले की, मानव सेवा हिच ईश्वर सेवा आहे. मी सदैव आपल्या पाठीशी आहे. प्रमुख अतिथी आनंद सिंग, ज्यंबक मोकासरे अध्यक्ष सुजाण, पी. एम. डडाके माजी सरपंच, मिनाक्षी बाराहाते उपाध्यक्ष प्रोग्रेसिव्ह उपस्थित होते. यांच्या हस्ते दिव्यागांना एकूण 45 किराणा कीट

वाटप केले. कार्यक्रमाचे संचालन राजेश हाडके यांनी केले तर प्रास्ताविक विठ्ठल कांबळे यांनी केले. याप्रसंगी समाजातील काही गणमान्य नागरिकांना सन्मानपत्र देऊन गौरविण्यात आले. प्रा. मनोज मोकासे रा. पीशोर. ता. कन्नड जि. छत्रपती संभाजीनगर यांना दिव्यांग मित्र गौरव पुरस्कार 2025 देऊन गौरविले. दृष्टिबाधित कवी नरेंद्र ताकसांडे यांना दिव्यांग साहित्यरत्न 2025 पुरस्कार देऊन गौरविले.

तसेच रेखा जिवतोडे यांना साहित्यीकाई फुले जीवन गौरव पुरस्कार देऊन गौरविले. आभार प्रदर्शन सुनंदा पूरी उपाध्यक्ष प्रोग्रेसिव्ह फेडरेशन यांनी केले. कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी शालू कांबळे, सुनंदा मोकासरे, गायत्री आवळे, सुंदर आवळे, पलास हाडके, अरविंद सावरकर, शुभम सोमनाथे, प्रीती कुंभारे, रघूवीर कुंभारे, राहुल मोकासरे, छाया लोखंडे, वैशाली खेडकर, आनंद मानकर, प्रशांत आटे यांनी परिश्रम घेतले.

बी.आर.एस.पी. तर्फे 15 व 16 नोव्हेंबर रोजी गडचिरोलीत बिरसा जयंती महोत्सव

नागपूर : 2025 हे वर्ष जननायक बिरसा मुंछ यांच्या जयंतीचे 150 वे वर्ष आहे व भारतीय संविधानाचे अमृत महोत्सवी वर्ष. या दोन्हीच्या निमित्ताने बहुजन रिपब्लिकन सोशालिस्ट पार्टी-गडचिरोली तर्फे भारतीय आदिवासी परिषद व आदिवासी-दलित एकता परिषद यांच्या संयुक्त आयोजनातून दि. 15 व 16 नोव्हेंबर 2025 रोजी गडचिरोली येथे आदिवासी जनचेतना महसंमेलनाचे आयोजन करण्यात आले असून या कार्यक्रमांमध्ये अध्यक्षस्थान बीआरएसपीचे संस्थापक राष्ट्रीय अध्यक्ष जेष्ठ बहुजन विचारवंत, संविधान तज्ञ अॅड. डॉ. सुरेश माने हे भूषविणार असून या कार्यक्रमास प्रमुख-विशेष अतिथी म्हणून जेष्ठ आदिवासी विचारवंत अॅड. लटारी मडवली, दमण लोकसभा अध्यक्ष खासदार उमेशभाई पटेल, माजी सनदी अधिकारी संभाजी सरकुंडे, जेष्ठ पत्रकार व आंबेडकरी नेते रोहदास

राऊत, जेष्ठ प्रबोधनकार धर्मकिर्ती महाराज, माजी खासदार नथा सरनिथा यांच्याशिवाय अनेक विचारवंत उपस्थित राहणार आहेत. या दोन दिवसांच्या संमेलनात सांस्कृतिक कार्यक्रम अॅड. डॉ. सुरेश माने यांचे 'आदिवासी संघर्षाच्या दिशा' पुस्तक प्रकाशन, व्याख्याने व एकूण 3 परिसंवाद, आदिवासी संस्कृती, समस्या, व समाधान या विषयाभोवती केंद्रित असणार आहेत. या तीनही परिसंवादात आदिवासींचे हिंदूकरण, डि-लीस्टिंग, पेसा कायदा, संविधान-पाचवी सहावी अनुसूची, आदिवासी आरक्षणाचे राजकारण आणि भारतीय आदिवासी व आंबेडकरी आंदोलन या विषयांवर विस्तृत चर्चा निमित्तित विषयतज्ञ कडून केल्या जाणार आहेत. दोन्ही दिवसांचे कार्यक्रम सकाळी 10 ते रात्री 9 पर्यंत, क्रांतीकासक वीर बाबुराव शेडमाके, सभागृह, इंदिरा गांधी चौक गडचिरोली येथे होणार आहेत.

लोकनाथ यशवंत यांची कविता नागपूर विद्यापीठाच्या अभ्यासक्रमात

नागपूर : सुप्रसिद्ध कवि लोकनाथ यशवंत यांची कविता राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठाच्या अभ्यासक्रमात अंतर्भूत करण्यात आली आहे.

नागपूर विद्यापीठाच्या विज्ञान स्नातक द्वितीय वर्षासाठी (सन-3) मराठी विषयाचे पाठ्यपुस्तक 'अक्षर साहित्य' यात लोकनाथ यशवंत यांची कथा 'ही कविता अंतर्भूत

करण्यात आली आहे. यासोबत कवी विदा करेदीकर, ग्रेस, मधुकर केचे असे एकूण चार कवी निवडले गेले आहेत. (लोकनाथ यशवंत यांची कथा' ही कविता आता होऊन जाऊ द्या। या कविता संग्रहातून घेव्हायत आळी आहे. बि.एससी / बि.एससी (आदिती) / बि.एससी (डाटा सायन्स)। बिएस सी (एए आय-कृत्रिम बुद्धिमत्ता आणि बि.सी.ए. या अभ्यासक्रमा

साठी या फक्त चार कवितांचा समावेश करण्यात आला आहे.

महत्वाचे

अरिहंत सारीपुत बुद्धविहारात वर्षावास निमित्त कठीण चीवरदान

नागपूर : दरवर्षीप्रमाणे यावर्षी सुद्धा अरिहंत सारीपुतबुद्ध विहार टीचींग सेंटर, चंद्रिकापुरे ले आउट, नरसाळ नागपूर येथे कठीण चिवरदानाचा कार्यक्रम अगदी उत्साहात साजरा करण्यात आला. कार्यक्रमाची सुरुवात भंतेजी सह, डॉ. सदाशिव चंद्रिकापुरे यांचा कुटुंब, तसेच नरसाळ, गारगोटी परिसरातील बौद्ध उपासक आणि उपासिका या प्रभात फेरीमध्ये सहभागी झाले. प्रथम पंचशील ध्वज फडकवून त्रिशरण पंचशील घेण्यात आले. वर्षावास समारोपीय कार्यक्रमांमध्ये धम्मदेसना देण्यासाठी जवळपास 15 ते 20 भिक्खू संघ उपस्थित होते. धम्मदेसनेनंतर भिक्खू संघास भोजनदान दिले, त्यानंतर परिसरातील संपूर्ण उपासक उपासिकांनाही भोजनदान दिले. हा कार्यक्रम डॉ. सदाशिव चंद्रिकापुरे यांच्या अध्यक्षतेखाली झाला. या कार्यक्रमाचे आयोजन डॉ. सदाशिव चंद्रिकापुरे, डॉ. शालिनी चंद्रिकापुरे, यांनी केले असून, हा कार्यक्रम यशस्वी होण्याचे श्रेय संपूर्ण चंद्रिकापुरे कुटुंबाला आहे.

आंबेडकरी चळवळीतील ज्येष्ठ कार्यकर्ता सुशीला घरडे यांचे निधन

नागपूर : आंबेडकरी चळवळीत 1985 पासून कार्यरत असलेल्या मातोश्री सुशीला झिबलराव घरडे यांच्या यांचे मध्यरात्री निधन झाले. त्यांनी विहाराच्या माध्यमातून बुद्ध धर्माच्या प्रचार आणि प्रचारसाठी मोठे योगदान दिले आहे त्यांच्या कडे. देश विदेशातील बौद्ध भिक्षू/भिक्शुणी भोजनदान घेतले आहे. ते काही दिवस श्रामणेही ही होते. 1985 मध्ये महानगरपालिकेत स्मृतीशेष उपेंद्र शेंडे यांना निवडून आणण्यासाठी अतिशय परिश्रम घेऊन निवडून आणले होते. 1990 च्या ही दरम्यान उत्तर नागपूर विधानसभेत उपेंद्र शेंडे यांना निवडून आणण्यासाठी त्यांचा पुढाकार होता. अनेक वर्षे सुजाता नगर, सुजाता बुद्ध विहार अध्यक्ष म्हणून काम पाहिले अतिशय त्यांच्या जनसंपर्क होता. कोणत्याही कार्यकर्ता त्यांच्याकडे गेला की आवर्जून त्यांच्या मानसन्मान व्हायचा. 2006 साली बौद्ध साहित्य संमेलन सुजाता नगर येथे झाले. संमेलन यशस्वी करण्यासाठी अतिशय खुप परिश्रम घेतले. या संमेलनात बौधीसत्व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या अस्थी आणण्यासाठी त्यांनी पुढाकार घेतला होता. संमेलनाध्यक्ष डॉ. गंगाधर पानतवाणे व उद्धाटक रामदास आठवले यांनी अतिशय कीतुक केले होते. अशी माहिती राजन वाघमारे यांनी दिली. डॉ. आंबेडकराईट मुकर्मंट कल्चर अँड इंटररेयर व बोधीसत्व फाउंडेशन या संस्थेच्या वतीने भावपूर्ण श्रद्धांजली वाहिली !

निधन वार्ता

शकुंतला अंबादास बडिये

नागपूर : पेशन नगर येथील प्लॉट क्र. 110 येथील रहिवासी शकुंतला अंबादास बडिये यांचे आज दुपारी वयाच्या 88 व्या वर्षी निधन झाले. त्यांच्या पश्चात एक मुलगा, दोन मुली, चार बहिणी आणि एक भाऊ असा परिवार आहे. मानकापूर येथील स्मशानभूमीत त्यांच्यावर अंत्यसंस्कार करण्यात आले.

सागरचंद पाटील

नागपूर : शासकीय सेवेतील सेवानिवृत्त अधिकारी व नारी रोड कपिलनगर एनआयटी/डी-15 येथील निवासी सागरचंद पाटील यांचे दि. 30 आक्टोबर रोजी सकाळी 11-30 वाजता निधन झाले असून त्यांच्यावर वैशाली निवाण घाट येथे अंत्यविधी पार पडले .

प्राणाराम आणि ध्यान साधना शिबिर दिनांक : 29 ऑक्टोबर ते 7 नोव्हेंबर 2025

वेळ : सकाळी 6:00 ते 7:00

स्थान : जयताळा बुद्ध मूर्ती पटंगण, जयताळा, नागपूर .

आयोजक प्रशिक्षक - प्रकाश बनसोड,

जयताळा नागपूर संपर्क - 9623429569

PROPERTY FOR SALE

Prime Land with Construction for Sale

Wela (Hari), Shankarpur Road, Nagpur (Gramin)

Perfect for Educational Institutions:

Area 0.46 hectares (5000 Sq. Ft) with construction around 35000 Sq. Ft., Ideal for Schools, College, Training Center, Residential Tution College, Hotel, Hostel, Ambusman Park

Contact : Sulay 9860361121